

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PRZEMĘT

NA LATA 2005-2011

URZĄD GMINY W PRZEMĘCIE

UL. JAGIELLOŃSKA 8

64-234 PRZEMĘT

www.przemet.pl

e-mail: uryad@przemet.pl

STRATEGIA POWSTAŁA W RAMACH PRAC DORADCZYCH
WIELKOPOLSKIEGO OŚRODKA KSZTAŁCENIA I STUDIÓW SAMORZĄDOWYCH

CZERWIEC 2002

CZERWIEC 2004

KWIECIEŃ 2005

Szanowni Państwo,

W listopadzie 2001 roku Urząd Gminy w Przemęcie podjął decyzję o przystąpieniu do opracowania strategii rozwoju Gminy Przemęt. Do współpracy w realizacji tego projektu zaprosiliśmy ekspertów z Wielkopolskiego Ośrodka Kształcenia i Studiów Samorządowych z Poznania. Wkrótce potem rozpoczęliśmy zbieranie materiałów potrzebnych do opracowania kompleksowego raportu o stanie Gminy, a następnie strategii jej rozwoju.

Prace związane ze zbieraniem niezbędnych danych statystycznych, przygotowaniem raportu o stanie Gminy, formułowaniem misji, celów, programów strategicznych i projektów realizacyjnych były prowadzone przez szeroki zespół osób, zarówno pracowników Urzędu Gminy, radnych, jak i reprezentantów różnych organizacji i instytucji, które na co dzień z nami współpracują.

Po wielu spotkaniach warsztatowych oraz dyskusjach w zespołach problemowych, prowadzonych wiosną 2002 roku, powstały konkretne rekomendacje, dotyczące rozwoju Gminy w latach 2002-2011, które bazują na istniejących, rzeczywistych uwarunkowaniach zewnętrznych i wewnętrznych.

W maju 2004 roku rozpoczęte zostały prace nad aktualizacją opracowanych kilka lat temu dokumentów Raportu i Strategii, aby z jednej strony posiadać bieżące dane na temat sytuacji Gminy i zweryfikować jej zamierzenia rozwojowe, a z drugiej strony dostosować posiadane dokumenty do wymogów, stawianych przez organy państwowe i instytucje unijne w przypadku ubiegania się o dofinansowanie projektów inwestycyjnych z funduszy strukturalnych UE. Kolejna aktualizacja Strategii nastąpiła w kwietniu 2005 roku.

Zespół przygotowujący strategię zdaje sobie sprawę z pewnych niedoskonałości, a może nawet i braków niniejszego programu strategicznego. Bazuje on jednak na faktycznym stanie zasobów Gminy w roku 2004 i stanowi kontynuację wieloletniego procesu rozwoju. Wyznaczone w tym celu plany realizacyjne będą zapewne modyfikowane przez zmieniające się warunki zewnętrzne, ale zawsze powinny się trzymać głównego kierunku rozwoju – misji Gminy, która mówi o rozwoju rolnictwa i innych form przedsiębiorczości oraz dążeniu do zapewnienia wszystkim mieszkańcom dostępu do nowoczesnej infrastruktury technicznej i wysokiego poziomu usług społecznych.

Za powstanie tego dokumentu składam serdeczne podziękowania konsultantom z Wielkopolskiego Ośrodka Kształcenia i Studiów Samorządowych oraz wszystkim mieszkańcom Gminy Przemęt, którzy uczestniczyli w pracach nad strategią.

Dorota Gorzelniak

Wójt Gminy Przemęt

OSOBY, KTÓRE BRAŁY UDZIAŁ W PRACACH NAD OPRACOWANIEM STRATEGII ROZWOJU GMINY PRZEMĘT

PRZEWODNICZĄCY KOMITETU STRATEGICZNEGO MARIUSZ SILSKI, ZASTĘPCA WÓJTA GMINY

1. Radni Gminy Przemęt
2. Wójt, Sekretarz, Skarbnik Gminy
3. Sołtysi
4. Przewodniczący Zarządu Powiatu Wolsztyńskiego
5. Pracownicy Urzędy Gminy w Przemęcie
6. Dyrektorzy placówek oświatowych
7. Pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
8. Przedstawiciele placówek służby zdrowia
9. Przedstawiciele Policji w Przemęcie
10. Przedstawiciele Ochotniczych Straży Pożarnych
11. Przedstawiciel Banku Spółdzielczego w Przemęcie
12. Przedsiębiorcy
13. Przedstawiciele Nadleśnictwa Kościan
14. Mieszkańcy Gminy

NADZÓR MERYTORYCZNY:

1. Magdalena Kantor
2. Radosław Szarleja
3. Bartłomiej Kustoń

Konsultanci Stowarzyszenia Wielkopolski Ośrodek Kształcenia i Studiów Samorządowych

SPIS TREŚCI

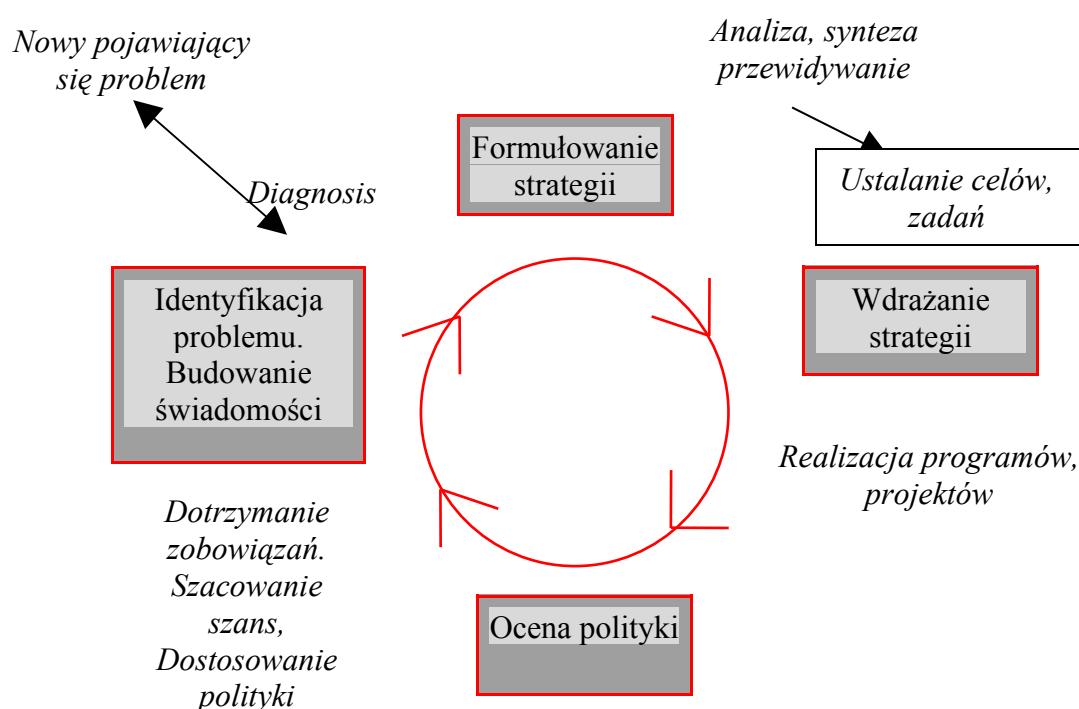
<u>SPIS TREŚCI.....</u>	<u>4</u>
<u>1. PROCES I METODA OPRACOWANIA STRATEGII.....</u>	<u>6</u>
1.1. Proces tworzenia strategii Gminy.....	6
1.2. Struktura strategii.....	8
<u>2. UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY.....</u>	<u>11</u>
<u>3. MISJA I CELE STRATEGICZNE.....</u>	<u>17</u>
3.1. Deklaracja misji Gminy.....	17
3.2. Cele strategiczne.....	17
<u>Cel strategiczny nr 1.....</u>	<u>18</u>
<u>Cel strategiczny nr 2.....</u>	<u>19</u>
<u>Cel strategiczny nr 3.....</u>	<u>19</u>
3.3. Schemat – struktura budowy strategii rozwoju gminy Przemęt.....	21
<u>4. PROGRAMY I PROJEKTY STRATEGICZNE.....</u>	<u>22</u>
4.1. Założenia i kryteria przyjęte w czasie prac nad identyfikacją projektów do strategii.....	22
4.2. Prezentacja i uzasadnienie programów i projektów strategicznych.....	23
<u>Cel strategiczny nr 1.....</u>	<u>23</u>
Program 1.1. System wodno-kanalizacyjny i gazowniczy.....	23
Koncepcja II.....	24
Program 1.2. Drogi i komunikacja.....	25
Program 1.3. Gospodarka przestrzenna i mieszkaniowa.....	26
Program 1.4. Ochrona środowiska.....	27
<u>Cel strategiczny nr 2.....</u>	<u>28</u>
Program 2.1. Wspieranie rozwoju rolnictwa i zakładów o małej uciążliwości dla środowiska.....	28
Charakterystyka projektów.....	29
Program 2.2. Wspieranie rozwoju turystyki i rekreacji.....	32
Charakterystyka projektów.....	32
<u>Cel strategiczny nr 3.....</u>	<u>33</u>
Program 3.1. Oświata, kultura, sport.....	34
Program 3.2. Zdrowie, pomoc społeczna, bezpieczeństwo.....	37
<u>4. ZARZĄDZANIE URZĘDEM GMINY.....</u>	<u>40</u>
<u>5. WDRAŻANIE STRATEGII ROZWOJU GMINY.....</u>	<u>42</u>
5.1. Monitorowanie strategii.....	42
Zasady monitorowania.....	43
W procesie monitorowania strategii przewidziano następujące fazy:.....	44
Narzędzia służące zbieraniu informacji, zaproponowane w czasie opracowania strategii rozwoju gminy.....	45
5.2. Zagrożenia związane z oceną wdrażania strategii.....	46

5.3. Public Relations Strategii Rozwoju Gminy Przemęt	46
<u>ZAŁĄCZNIK.....</u>	<u>49</u>
<u>TABELE PROJEKTÓW STRATEGICZNYCH.....</u>	<u>49</u>

1. PROCES I METODA OPRACOWANIA STRATEGII

1.1. Proces tworzenia strategii Gminy

Proces opracowywania Strategii Rozwoju Gminy Przemęt rozpoczął się w listopadzie 2001 roku podpisaniem umowy między Urzędem Gminy w Przemęcie a Stowarzyszeniem Wielkopolski Ośrodek Kształcenia i Studiów Samorządowych w Poznaniu. Przebieg tego procesu był zgodny z podstawowymi zasadami planowania strategicznego. Model zarządzania strategicznego w literaturze przedstawiany jest przeważnie w postaci cyklu: analiza → planowanie → wdrażanie → ocena, która w kolejnej fazie przyjmuje postać korekty planów. Przedstawia to rysunek poniżej.

Źródło: Za Winseniusem (1986), model używany w programach rozwoju ekonomicznego ONZ (UNEP 1994)

Zgodnie z powyższym modelem, formułowanie strategii w Gminie zostało poprzedzone sporządzeniem kompleksowego Raportu o Stanie Gminy Przemęt. Jak przedstawiono we wstępie dokumentu Raportu, celem jego przygotowania było uzyskanie dokładnego wglądu w sytuację gospodarczą i społeczną Gminy.

Jeszcze w listopadzie 2001 roku zostały przeprowadzone warsztaty dla przedstawicieli Gminy, w trakcie których szczegółowo omówiono proces sporządzania diagnozy stanu Gminy, przedstawiono zakres niezbędnych informacji do opracowania Raportu oraz zaprezentowano oprogramowanie do zbierania i analizy danych. Oprogramowanie to zostało opracowane przez konsultantów WOKiSS. Ma ono postać arkusza kalkulacyjnego Excel, w którym została zaprojektowana baza danych. Zostały do niej wpisane informacje, opisujące wszystkie dziedziny życia w Gminie wraz z możliwością ich przetwarzania na wskaźniki liczbowe i prezentacji w postaci graficznej.

Zbieraniu danych poświęcono kilka następnych tygodni. Praca ta była realizowana przez pracowników Urzędu Gminy oraz wielu innych jednostek i instytucji pod kierunkiem Przewodniczącego Komitetu Strategicznego z ramienia Urzędu Gminy.

Zgromadzone zostały szczegółowe dane o wszystkich aspektach funkcjonowania Gminy według stanu na dzień opracowywania Raportu, jak również za kilka lat wstecz. Dzięki temu powstała możliwość dokonywania analizy historycznej, czyli wszechstronnego porównywania poziomu rozwoju Gminy na przestrzeni ostatnich kilku lat. Raport pokazał także pewne trendy rozwojowe i stał się podstawą do obiektywnej, opartej na faktach, oceny możliwości dalszego rozwoju Gminy. Jest on opisem stanu, do którego będzie się można odwoływać w trakcie realizacji strategii, śledząc postępy wdrażania zaplanowanych działań.

Sporządzony Raport stał się punktem wyjścia do przygotowania Strategii Rozwoju Gminy. Dla całego procesu budowania strategii podstawową kwestią było przyjęcie określonego modelu metodologicznego. Przyjęty model został wypracowany przez pracowników byłego poznańskiego biura Programu Partnerstwa dla Samorządu Terytorialnego (LGPP), a następnie założycieli Stowarzyszenia „Partnerzy dla Samorządu” i stałych współpracowników Wielkopolskiego Ośrodka Kształcenia i Studiów Samorządowych WOKiSS. Model został opracowany specjalnie dla potrzeb gmin wiejskich i miejsko-wiejskich. W założeniach uwzględnia on podstawy zarządzania strategicznego, przeniesione z doświadczeń amerykańskich jednostek samorządu terytorialnego, jednak z szerokim uwzględnieniem specyfiki polskiego prawodawstwa oraz potrzeb i możliwości rozwojowych polskich samorządów. Szerzej na ten temat będzie mowa w dalszej części niniejszego dokumentu. Przyjęta metoda wprowadza wiele unikatowych rozwiązań, możliwych do zastosowania przede wszystkim w mniejszych społecznościach lokalnych, takich jak: aktywna pomoc ze strony gminy w zbieraniu danych, uczestnictwo w interpretacji tych danych i sporządzeniu diagnozy stanu gminy oraz szeroka partycypacja przedstawicieli różnych instytucji z terenu gminy w określaniu możliwości rozwojowych i budowaniu programów strategicznego rozwoju.

Pierwsze warsztaty strategiczne odbyły się 8 kwietnia 2002 roku z udziałem liczego grona przedstawicieli społeczności gminnej – Wójta, pracowników Urzędu Gminy, radnych, sołtysów, szefów większości jednostek i instytucji, działających na terenie gminy. W pierwszej części były one poświęcone podsumowaniu diagnozy stanu Gminy, zaprezentowanej przez konsultantów w podziale na poszczególne aspekty życia Gminy. Analiza dotychczas zgromadzonych danych pozwoliła na zidentyfikowanie zarówno atutów (silnych stron) Gminy, jak i pewnych braków i problemów, które zostały omówione i uzupełnione w trakcie plenarnej dyskusji. Stały się one podstawą procesu planistycznego, bowiem atuty są tymi elementami, na których należy bazować planując dalszy rozwój Gminy. Z kolei usunięcie bądź zniwelowanie braków i problemów to zadania, których realizacja powinna przyczynić się do lepszego zaspokajania potrzeb mieszkańców Gminy. Dzięki temu, w drugiej części spotkania, na podstawie wyników dotychczasowych prezentacji i dyskusji, zdołano sporządzić wstępną listę „spraw do załatwienia” w Gminie, czyli przedsięwzięć do realizacji w perspektywie następnych kilku lat. W końcowej części warsztatów wspólnie sformułowano hasła do misji Gminy.

Po pierwszych warsztatach konsultanci dokonali uporządkowania listy „spraw do załatwienia” w grupy o zbliżonej tematyce oraz przygotowali kilka propozycji misji Gminy.

Drugie warsztaty strategiczne odbyły się już kilka dni później. W ich pierwszej części jeszcze raz wspólnie omówiono i ostatecznie zatwierdzono zestawienie atutów oraz braków i problemów w Gminie, będące syntetyczną formą podsumowania analizy obecnego stanu Gminy. W

kluczowej części spotkania konsultanci zaproponowali pierwszą wersję struktury strategii, to znaczy „spraw do załatwienia”, uporządkowanych w zestaw celów, programów i projektów strategicznych do realizacji w Gminie do 2011 roku. Propozycja ta została omówiona i wzbogacona o elementy, zgłaszane przez uczestników spotkania. Na spotkaniu konsultanci przedstawili również propozycje misji Gminy, z których została wybrana (i zmodyfikowana) ta wersja, która, zdaniem uczestników, najlepiej odpowiadała charakterowi i aspiracjom Gminy. W końcowej części warsztatów konsultanci WOKiSS zapoznali uczestników z dalszym przebiegiem prac nad dokumentem Strategii, to znaczy sposobem doprecyzowania projektów strategicznych w formie tak zwanych tabel realizacyjnych, aby te ostatnie mogły się stać praktycznymi narzędziami wdrażania strategii, wskazującymi, co, kto, kiedy, jak i za ile powinien zrobić, aby zaplanowane przedsięwzięcia zostały faktycznie wprowadzone w życie.

Tabele realizacyjne poszczególnych projektów zostały przekazane najbardziej kompetentnym w danej dziedzinie osobom w Gminie, które najpierw indywidualnie, a następnie przy udziale konsultantów, dokonały uszczegółowienia projektów, o których była mowa wyżej.

W kolejnym etapie prac konsultanci w kontakcie z odpowiednimi osobami ze strony Gminy uzasadnili wybór i opisali wszystkie cele, programy i projekty strategiczne oraz do każdego projektu dopracowali zestaw sporządzonych wcześniej mierników jego wykonania po to, aby w każdej chwili istniała możliwość sprawdzenia, czy przyjęte zadania są realizowane terminowo i w sposób określony w dokumencie strategii.

W czerwcu 2004 roku konsultanci dokonali aktualizacji danych zawartych w „Raporcie o stanie gminy Przemęt” oraz w „Strategii rozwoju gminy Przemęt”.

1.2. Struktura strategii

Strategia opracowana według metody zaproponowanej przez Wielkopolski Ośrodek Kształcenia i Studiów Samorządowych jest dokumentem o określonej, logicznej strukturze. Najważniejszym, wyjściowym elementem jest **misja** rozwoju gminy, która określa, jaki powinien być kierunek rozwoju gminy w perspektywie następnych kilkunastu lat i jakie są priorytety samorządu w działaniach na rzecz zaspokojenia potrzeb mieszkańców. Tworzenie misji jest procesem szeroko opisywanym w pracach teoretyków, zajmujących się zarządzaniem strategicznym, zarówno w samorządzie, jak i w firmach komercyjnych. Różne mogą być style misji i jej zawartość merytoryczna oraz rozpiętość. Sposób dochodzenia do ostatecznej wersji w ramach tego projektu został opisany wcześniej. Sama misja jest natomiast sentencją, która najlepiej ujmuje główne kierunki działania samorządu, jednocześnie wskazuje priorytety działalności w najbliższych latach, ale przede wszystkim jest najlepszym podsumowaniem całego opracowywanego planu strategicznego.

Strategia jest zorganizowana na kilku poziomach; strukturą swoją przypomina piramidę, której wierzchołek stanowi misja. Następnie wyróżniono niższe poziomy planowania:

1. **Cele strategiczne**
2. **Programy strategiczne**
3. **Projekty realizacyjne**
4. **Zadania do wykonania.**

Każdy cel, program i projekt zostają w dokumencie strategii dokładnie uzasadnione i scharakteryzowane.

Następnym po misji poziomem planowania są **cele strategiczne**. Wynikają one bezpośrednio z misji – konkretnie definiują kierunki rozwoju gminy tam określone, jednocześnie pozwalają na

zachowanie jasnego podziału strategii, grupując poszczególne programy i projekty. Ich realizacja w przyjętej perspektywie czasowej powinna doprowadzić do osiągnięcia pożądanego stanu rozwoju gminy, określonego w jego misji. Z kolei **programy strategiczne** są „tematami” działań, których wykonanie powoduje osiągnięcie określonych celów. Programy strategiczne grupują projekty, związane tematycznie z poszczególnymi dziedzinami życia, czy działania samorządu. **Projekty realizacyjne** to już konkretne przedsięwzięcia najłatwiej mierzalne przy wdrażaniu strategii. Projekty te zostały w niniejszym dokumencie szczegółowo rozpisane. Każdy projekt opatrzone opisem, w którym przedstawiono uzasadnienie jego wyboru i zaliczenia do dokumentu strategii oraz inne, ważne dla jego realizacji, informacje. Dodatkowo dla projektów opracowano specjalne tabele, w których zawarto informacje o **zadaniach**, czyli czynnościach do wykonania w ramach każdego projektu. Tabele projektów zawierają również inne informacje – opis celu, dla jakiego projekt jest realizowany, koszt realizacji poszczególnych zadań, informacje o jednostkach odpowiedzialnych oraz jednostce koordynującej projekt, a także daty realizacji poszczególnych zadań.

Tworząc karty projektów wykorzystano elementy amerykańskiego modelu LogFrame, zmodyfikowanego i zaadoptowanego przez konsultantów do potrzeb projektowania strategii rozwoju gmin w Polsce. Wzięto również pod uwagę karty wzorów projektów inwestycyjnych, zaczerpnięte z formularzy aplikacyjnych funduszy pomocowych i przedakcesyjnych Unii Europejskiej i dostosowane do potrzeb planowania strategicznego. Poniżej przedstawiono opis poszczególnych elementów, określanych w tabelach:

- a) cel realizacji projektu – zwięzłe określenie (szersze będzie zamieszczane w części opisowej) spodziewanych efektów realizacji danego projektu
- b) łączny koszt realizacji projektu – suma kosztów poszczególnych zadań, dla których koszty udało się w przybliżeniu podać; należy pamiętać, że strategia jest dokumentem kierunkowym i kwoty tu podane są orientacyjne i nie powodują konsekwencji budżetowych - chodzi tu o porównanie nakładów na poszczególne projekty w celu ich późniejszego zestawienia i możliwości przyszłej priorytetyzacji; kwoty podano w złotych
- c) jednostka koordynująca – pozycja ta opisuje, kto ma przeprowadzić realizacji zadania, na kim będzie spoczywała inicjatywa lub kto jest organem decydującym
- d) źródła finansowania - tu podano nazwy funduszy, czy jednostek, z których możliwe jest otrzymanie środków na realizację projektu, czy których pomoc jest możliwa (jako nakład rozumiano również pomoc techniczną, czy merytoryczną)
- e) wykonawca – to jednostka bezpośrednio wykonująca poszczególne zadania
- f) czas realizacji - określenie lat, w których przewiduje się realizację projektu
- g) miary wykonania projektów - określają one wartości, które pozwolą na okresowe sprawdzanie, jakie są postępy w realizacji poszczególnych zadań oraz czy przyjęte zadania są realizowane terminowo i w sposób określony w dokumencie strategii. Jeżeli postępy nie będą zadowalające, miary będą podstawą analizy przyczyn i ewentualnych korekt, czy działań zaradczych. Miary bywają bardzo różne w zależności od charakteru projektu, czy zadań w nim proponowanych:
 - wskaźniki liczbowe, np. liczba kilometrów sieci wodociągowej, liczba wytyczonych szlaków turystycznych i ich długość, liczba przeprowadzonych szkoleń, czy zajęć
 - sam fakt zaistnienia jakiegoś zjawiska (np. powstanie biura obsługi, wydanie folderu, powstanie strony www)
 - typowe wskaźniki statystyczne, np. liczba wypożyczeń per capita, gęstość transportu na 1 km², itp.
 - ewentualnie inne wartości.

W pracy nad wszystkimi powyższymi elementami strategii uwzględniono wymagania pryncypiów zarządzania strategicznego, które składają się z czterech zasadniczych faz działania: diagnozy, planowania, wdrożenia i oceny. Kluczowym elementem w przygotowaniu strategii rozwoju jest planowanie, ale o sukcesie realizacji planu decyduje sposób jego wdrożenia. Ponieważ większość problemów, związanych z realizacją strategii wynika najczęściej z niezbyt precyzyjnego zdefiniowania celów i zadań, jakie mają zostać wykonane, dlatego w przedstawionym dokumencie starano się stworzyć jak najbardziej przejrzysty schemat programów i projektów realizacyjnych, ułatwiający zrozumienie ich zasadności. Duży nacisk położono na opisanie celów, programów i poszczególnych projektów, które jako finalne „produkty” przeprowadzonych zajęć warsztatowych wynikają bezpośrednio z opisanych w pierwszej części strategii (diagnozie) uwarunkowań rozwojowych oraz z przyjętych strategicznych kierunków rozwoju gminy.

Najważniejszym elementem, rozpoczynającym planowanie każdego projektu jest określenie celu, który identyfikuje efekty, jakie przewidywane są do osiągnięcia w czasie trwania projektu. Cały projekt zamyka natomiast podsumowanie w postaci zaproponowanych miar jego wykonania, które pomogą określić, w jaki sposób osiągamy zamierzony sukces, czyli dają odpowiedź na pytanie, czy i na ile zakładane cele zostały osiągnięte. W kartach projektów zawarte są jednocześnie informacje dotyczące czasu, przewidywanego budżetu i odpowiedzialności za ich realizację - są to również informacje ważne, które mogą być traktowane jako wskaźniki same w sobie.

2. UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY

Klasycznym narzędziem, stosowanym od wielu lat w analizie strategicznej, jest zestawienie silnych stron (atutów) i słabych stron (braków, problemów) analizowanego podmiotu (w tym przypadku gminy) oraz określenie jego szans i zagrożeń rozwojowych. Nazwa SWOT pochodzi z języka angielskiego i oznacza: S – Strengths (silne strony), W – Weaknesses (słabości), O – Opportunities (możliwości), T – Threats (zagrożenia). Przyjęta metoda pozwala na zebranie i uszeregowanie informacji o potencjale rozwojowym gminy oraz o dostrzeganych barierach. Zwraca jednocześnie uwagę na pojawiające się zewnętrzne szanse i zagrożenia.

W gminie Przemęt skoncentrowano się na ocenie wewnętrznych zasobów Gminy, jej atutów i problemów, przyjmując z definicji zewnętrzne ograniczenia związane z położeniem geograficznym, obowiązującym w Polsce systemem legislacyjnym, poziomem rozwoju gospodarczego, czy też stanem finansów publicznych.

Analizie poddano pięć najważniejszych obszarów działalności gminy:

- finanse gminy
- infrastrukturę
- rozwój gospodarczy
- oświatę, kulturę i sport
- zdrowie, pomoc społeczną i bezpieczeństwo publiczne.

Wykonana podczas warsztatów analiza sytuacji w poszczególnych dziedzinach przedstawia się w sposób następujący:

FINANSE GMINY

Atuty	Braki, problemy
1. Realny wzrost dochodów w 1999, 2002, 2003 roku (odpowiednio o 4,8%, 13,7 %, 8,1%)	1. Realny spadek dochodów i wydatków w 2001 r. (o 3,3%)
2. Wysoki i rosnący udział podatku od nieruchomości w podatkach lokalnych w ostatnich 5 latach (z 59,3% do 70%)	2. Spadek udziału dochodów własnych (z 28,9% w 1999 r. do 26,5% w 2003 r.)
3. Wzrost udziału inwestycji w wydatkach budżetu gminy w 2003 r. do 9,3% z 3,2% w 2002 r.	3. Spadek udziałów w podatkach budżetu Państwa w ostatnich 5 latach (z 11,6% do 5,5%)
4. Spadek udziału funduszu płac w wydatkach w 2003 r. do 54,8%	4. Wzrost udziału subwencji w dochodach w ciągu 5 lat (z 52,6% do 61,1%)
	5. Spadek poziomu i udziału inwestycji wydatkach budżetowych w latach 1999-2000 (z 6,6% do 6,1%) oraz w roku 2002 (3,2%)
	6. Wzrost udziału funduszu płac w wydatkach w latach 1999-2002 (z 51,8% do 57%)

7. Spadek udziału wydatków na kulturę w ciągu ostatnich 5 lat (z 3,2% do 2,8%)
--

Pod wieloma względami stan finansów gminy Przemęt jest typowy dla przeciętnych polskich gmin wiejskich, gdzie poziom dochodów jest w 50-60% determinowany wysokością (i to rosnącą) subwencji (głównie oświatowej), a podatki i opłaty lokalne dostarczają nie więcej niż 20% ogólnych wpływów budżetowych. W ciągu ostatnich 5 lat realny poziom dochodów Gminy (po odliczeniu inflacji) pozostaje praktycznie na takim samym poziomie mimo znaczącego zwiększenia zakresu obowiązków samorządu. Mimo spadku dochodów realnych o 3,3%, w 2001 roku nastąpiło kilka pozytywnych zjawisk, takich jak wzrost w łącznych dochodach udziału dochodów własnych, czy zwiększenie, i tak już wysokiego, udziału podatku od nieruchomości w podatkach lokalnych. W następnych latach odnotowano realny wzrost dochodów o 13,7% w 2002 roku i o 8,1% w 2003 roku.

W 2003 roku wydatki realnie zmniejszyły się. Najbardziej znaczącą pozycję stanowią tutaj wydatki na oświatę (około 58%), a następnie na administrację publiczną oraz gospodarkę komunalną i ochronę środowiska. W ciągu ostatnich 5 lat spadł niestety udział wydatków na kulturę (z 3,2% do 2,8%).

W 2003 roku wzrósł poziom inwestycji i wyniósł ponad 1,8 mln. W ostatnich latach prawie całość wydatków inwestycyjnych miała miejsce w sferze infrastruktury i oświaty. Biorąc pod uwagę skalę potrzeb w tych dziedzinach, oczywistym staje się fakt, że najistotniejsze zadania w strategii rozwoju Gminy będą musiały dotyczyć właśnie tych sfer.

INFRASTRUKTURA WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

Silne strony	Braki, problemy
1. Wysoki stopień zwodociągowania gminy (82%)	1. Wiele dróg lokalnych nieutwardzonych – 2/3
2. Gęsta sieć dróg	2. Niski stopień skanalizowania gminy – około 13%
3. Połączenia kolejowe	3. Brak gazyfikacji gminy
4. Uporządkowana gospodarka odpadami komunalnymi	4. Stan mieszkalnych budynków komunalnych
5. Zaspokojone potrzeby energetyczne	5. Niska jakość wody
6. Pełna telefonizacja gminy	6. Brak szczegółowych planów zagospodarowania przestrzennego dla poszczególnych wsi
7. Wzrost liczby budynków mieszkalnych	7. Ograniczona przepustowość dróg powiatowych
8. Segregacja odpadów	8. Mało połączeń komunikacji publicznej

Przeprowadzona analiza i wyniki dyskusji w trakcie warsztatów strategicznych pozwoliły na dokładne zidentyfikowanie najistotniejszych braków w sferze infrastruktury technicznej, którymi są: niski stopień skanalizowania gminy, brak gazyfikacji, utwardzenie tylko około 1/3 dróg, czy brak segregacji odpadów stałych.

Z drugiej strony wiele w omawianej sferze już zrobiono – 85% gospodarstw domowych ma dostęp do sieci wodociągowej, rozpoczęto kanalizację gminy i wybudowano pierwszą oczyszczalnię ścieków, zaspokojono potrzeby energetyczne i telefoniczne gminy, uporządkowano gospodarkę odpadami komunalnymi.

Działania, zmierzające do pełnego wyposażenia gminy w infrastrukturę techniczną, będą jednymi z najistotniejszych i z pewnością najbardziej kosztochłonnymi elementami strategicznego planu rozwoju gminy.

ROZWÓJ GOSPODARCZY, TURYSTYKA

Silne strony	Braki, problemy
1. Korzystne położenie turystyczne	1. Rosnące bezrobocie
2. Gęsta sieć dróg	2. Brak kompleksowych rozwiązań dotyczących podatków (służących stymulacji rozwoju gospodarczego)
3. Linia kolejowa	3. Gleby – ponad 62% powierzchni – V i VI klasa
4. Wzrost liczby podmiotów gospodarczych	4. Brak przetwórstwa mleka i owocowo-warzywnego oraz bazy chłodnictwa
5. Duża liczba podmiotów w budownictwie i transporcie	5. Brak dużego zakładu pracy
6. Rozwinięte przetwórstwo mięsa i pieczarek	6. Okresowe niedotlenienie wód
7. Stosunkowo mała liczba małych gospodarstw (do 5 ha – 36%)	7. Postępująca eutrofizacja jezior na terenie gminy
8. Prawie 62% powierzchni gruntów rolnych zajmują gospodarstwa powyżej 10 ha	8. Brak plaż ogólnodostępnych
9. Zasoby kruszywa i torfu	9. Brak ochrony terenów lotniskowych
10. Atrakcyjność turystyczna gminy (lasy, wody, rzeźba terenu, zabytki), Przemęcki Park Krajobrazowy	10. Zbyt mało ścieżek turystycznych i szlaków wodnych
11. Szlaki turystyczne (piesze, kajakowy)	11. Braki w regulacji stosunków wodnych
12. Galeria M. Murka	

13. Duża liczba miejsc noclegowych	
14. Duża oferta sprzedaży działek (gł. letniskowych)	

Gmina Przemęt jest gminą typowo rolniczą, bowiem prawie 2/3 jej powierzchni zajmują użytki rolne. Za możliwością efektywnego gospodarowania przemawia to, że ponad 63% powierzchni gruntów rolnych zajmują gospodarstwa powyżej 10 ha. Z drugiej strony gleby na terenie Gminy nie należą do najżyźniejszych. Oprócz niskich cen skupu główną bolączką rolnictwa jest brak przetwórstwa mleka i owocowo-warzywnego oraz bazy chłodnictwa. Z kolei pewną specjalizacją gminy stało się przetwórstwo mięsa i pieczarek.

Mimo dekonjunktury w gospodarce krajowej, liczba podmiotów gospodarczych na terenie Gminy systematycznie rośnie. Na uwagę zasługuje duża liczba podmiotów w budownictwie i transporcie. Generalnie jednak bezrobocie powoli wzrasta, czego powodem jest między innymi brak dużego zakładu pracy, który mógłby dać zatrudnienie co najmniej kilkuset osobom.

Coraz ważniejszą rolę w gospodarce Gminy zajmuje turystyka. Przeprowadzona analiza wykazała, że Gmina posiada wiele atrakcji, przyciągających coraz więcej turystów i to nie tylko tradycyjnie z Leszna, ale także z Dolnego Śląska i innych części kraju. Dalszy rozwój tej branży jest jednak hamowany przez brak plaż ogólnodostępnych, czy zbyt małą liczbę ścieżek turystycznych i szlaków wodnych.

OŚWIATA, KULTURA I SPORT

Silne strony	Braki, problemy
1. Zespół Szkół Zawodowych Przemęt	1. Potrzeby remontowe obiektów oświatowych
2. Warunki sprzyjające dobremu poziomowi nauczania	2. Brak sal gimnastycznych: <ul style="list-style-type: none"> – SP Biskupice – SP Kluczewo – SP Starkowo – SP Radomierz – ZSZ Przemęt
3. Pracownie komputerowe w szkołach	3. Brak pracowni komputerowej w SP Biskupice
4. Dobry stan budynków oświatowych	4. Brak świetlic i stołówek w niektórych placówkach
5. Sieć przedszkolna	5. Niekiedy kilka budynków tej samej placówki w różnych miejscowościach
6. Sieć bibliotek	6. Spadek czytelnictwa
7. Duży udział wydatków na oświatę w całości wydatków inwestycyjnych	7. Brak zajęć pozalekcyjnych (brak środków)

8. Dobra baza sportowa	
9. Aktywność sportowa w gminie	

Analiza sytuacji oświaty w Gminie doprowadziła do wniosku, że dbałość o dobre warunki nauczania jest jednym z priorytetów władz samorządowych. W ostatnich 5 latach inwestycje w infrastrukturę oświatową wyniosły łącznie 2,31 mln zł i stanowiły najistotniejszą pozycję wszystkich wydatków inwestycyjnych (42,6%). Na uwagę zasługuje także istnienie Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Przemęcie, podlegającego władzom gminnym.

Nie oznacza to jednak, że wszystko w tej dziedzinie udało się zrealizować – pozostały jeszcze tak istotne zadania, jak budowa sal gimnastycznych, remonty niektórych obiektów oświatowych, czy organizacja stołówek i świetlic w kilku szkołach. Niepokojącym zjawiskiem jest wyraźny spadek czytelnictwa na terenie Gminy.

ZDROWIE, POMOC SPOŁECZNA I BEZPIECZEŃSTWO

Silne strony	Braki, problemy
1. Dobry dostęp do usług zdrowotnych	1. Ograniczone środki na pomoc społeczną
2. Udział Gminy w finansowaniu profilaktyki raka piersi	2. Zbyt mało etatów w GOPS
3. „Biała sobota”	3. Brak lokali socjalnych (możliwość zapewnienia mieszkania dla osób bezdomnych i ofiar przemocy)
4. Wypoczynek letni dla dzieci	4. Brak możliwości dojazdu karetki pogotowia (w ciągu 15 min.)
5. Hostel (pomoc społeczna dla mieszkańców gminy)	5. Bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych
6. Aktywne Koła Emerytów i Rencistów	6. Brak placówek całodziennego pobytu dla osób niepełnosprawnych
7. Fitness Kluby	7. Wiek samochodów gaśniczych i sprzętu pożarniczego oraz sprzętu ratunkowego
8. Gabinet rehabilitacyjny	8. Strażnice OSP nie są dostosowane do potrzeb
9. Duża liczba jednostek OSP	9. Zbyt małe zabezpieczenie porządku, zwłaszcza w okresie letnim
	10. Brak organizacji pozarządowych
	11. Wysokie koszty dofinansowania Centrum Pielęgniarstwa CARITAS

Na terenie Gminy nie ma problemów z dostępem do usług zdrowotnych. Na uwagę zasługuje udział Gminy w finansowaniu profilaktyki raka piersi, organizacja „Białej soboty”, działanie Hostel (pomoc społeczna dla mieszkańców Gminy), czy gabinetu rehabilitacyjnego.

Jednak, podobnie jak we wszystkich innych analizowanych dziedzinach, nie oznacza to, że wszystkie potrzeby społeczne zostały już zaspokojone. Ograniczone środki na pomoc społeczną powodują, że Gmina nie jest w stanie w pełni pomóc wszystkim potrzebującym. Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku profilaktyki zdrowotnej (w tym stomatologicznej), szczególnie w przypadku dzieci i młodzieży.

Jednym z najistotniejszych problemów w Gminie jest brak możliwości dojazdu karetki pogotowia (w ciągu 15 min.). Bolączką są także bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych oraz brak dla nich placówek całodziennego pobytu.

Osobnym problemem, wymagającym rozwiązania, jest stan strażnic i wyposażenia OSP.

Zaprezentowane wyżej wyniki analizy sytuacji Gminy, przeprowadzonej z udziałem jej mieszkańców, stały się podstawą procesu planistycznego, bowiem atuty są tymi elementami, na których należy bazować planując dalszy rozwój Gminy. Z kolei usunięcie bądź zniwelowanie braków i problemów to zadania, których realizacja powinna przyczynić się do lepszego zaspokajania potrzeb mieszkańców Gminy i przybywających gości.

3. MISJA I CELE STRATEGICZNE

3.1. Deklaracja misji Gminy

Misja określa, jaki powinien być wizerunek gminy w perspektywie następnych kilkunastu lat i jakie są priorytety samorządu w działaniach na rzecz zaspokojenia potrzeb mieszkańców. Jest ona sentencją, która najlepiej ujmuje główne, planowane kierunki działania samorządu, jest także najlepszym podsumowaniem całego opracowywanego planu strategicznego.

Na podstawie analizy atutów oraz braków i problemów, biorąc pod uwagę wszystkie zidentyfikowane uwarunkowania rozwoju Gminy, sformułowano następującą deklarację:

Jesteśmy gminą położoną w południowo-zachodniej części Wielkopolski. Naszą misją jest wspieranie rozwoju rolnictwa oraz małej i średniej przedsiębiorczości. Dzięki obfitości bogactw przyrody i kultury, bazie turystycznej i gościnności, stwarzamy doskonale warunki dla zamieszkania i wypoczynku.

Pierwsze zdanie misji służy identyfikacji Gminy - dzięki niemu możemy się dowiedzieć o jej położeniu na samorządowej mapie kraju. Dwa kolejne zdania są natomiast, jak już wyżej wspomniano, syntetycznym odzwierciedleniem zamierzeń władz i mieszkańców Gminy, dotyczących kształtowania jej wizerunku w perspektywie następnych kilku, a nawet kilkunastu lat.

Z powyższej deklaracji misji wynika, że głównym priorytetem samorządu Gminy jest zapewnienie mieszkańcom odpowiedniego poziomu życia, co będzie uwarunkowane możliwością zatrudnienia w rolnictwie, przemyśle lub usługach. Rozwój gospodarczy Gminy, oprócz zapewnienia dochodów indywidualnych, niewątpliwie powoduje także większe możliwości rozwoju infrastruktury i świadczenia usług na rzecz ludności (dzięki większym dochodom budżetu gminy).

Ze względu na atrakcje środowiska naturalnego i kulturowego innym, zapisanym w misji, kierunkiem rozwoju Gminy jest turystyka oraz stwarzanie warunków do osiedlania się na terenie Gminy.

3.2. Cele strategiczne

W rezultacie przeprowadzonych warsztatów strategicznych z szerokim udziałem pracowników Urzędu Gminy i jednostek podległych, radnych, szefów wielu innych instytucji i przedsiębiorstw, sformułowano trzy strategiczne cele rozwoju gminy Przemęt. Bazując na zidentyfikowanych uwarunkowaniach rozwojowych Gminy (a więc posiadanych atutach oraz najistotniejszych brakach i problemach), wytyczają one główne kierunki rozwoju Gminy. Ich realizacja w 10-letniej perspektywie powinna w dużym stopniu przyczynić się do osiągnięcia pożądanego stanu rozwoju Gminy, określonego w jej misji.

Cele te są następujące:

1. Rozwój infrastruktury technicznej

2. Wspieranie rozwoju gospodarczego gminy

3. Rozwój usług społecznych.

Główne cele strategiczne w sposób bezpośredni nawiązują do misji. Realizacja programów strategicznych, prowadząca do osiągnięcia celów, szczególnie tych związanych z podniesieniem technicznych i społecznych warunków życia w gminie, będzie prowadziła gminę do osiągnięcia pożądanego statusu określonego w misji. Plan strategiczny w rozumieniu jego twórców – przedstawicieli społeczności lokalnej - nie jest bowiem tylko listą życzeń i dokumentem opisującym marzenia o przyszłości, ale od momentu zatwierdzenia stanie się podstawą pracy wszystkich pracowników samorządu gminy, dokumentem ustalającym hierarchię ważności zadań i określającym czas ich realizacji.

Uzasadnienie wyboru powyższych celów jest następujące:

Cel strategiczny nr 1

Rozwój infrastruktury technicznej

Podstawowym oczekiwaniem mieszkańców w stosunku chyba do każdego samorządu są jego aktywne działania, zmierzające do poprawy obecnego standardu życia w gminie. Zmiany polityczno-społeczne, zainicjowane w naszym kraju w 1989 roku, stworzyły możliwość swobodnego podróżowania, a co za tym idzie, zaobserwowania poziomu życia w rozwiniętych krajach. Konfrontacja ta nie wypadła korzystnie – braki w zwodociągowaniu i skanalizowaniu (zwłaszcza obszarów wiejskich), niewielka liczba telefonów, zły jakości drogi, niedostatek mieszkań, czy zdegradowane środowisko naturalne świadczyły o różnicach poziomu rozwoju cywilizacyjnego.

Okres ostatnich kilkunastu lat to czas niezaprzeczalnych, pozytywnych przemian. W wielu gminach problem wyposażenia gospodarstw domowych w podstawowe elementy infrastruktury technicznej, takie jak telefony, czy dostęp do sieci wodociągowej przestał już właściwie istnieć. Mimo tych postępów do zrobienia pozostało jeszcze wiele, zwłaszcza na terenach wiejskich. Pełna infrastruktura techniczna oznacza bowiem także podłączenie gospodarstwa domowego do sieci kanalizacyjnej, zaopatrzenie w źródło energii cieplnej, czy też gęstą i o dobrej jakości sieć dróg. Pod tym pojęciem kryje się także całkowite rozwiązanie kwestii odpadów stałych (odbiór, segregacja, utylizacja), czy też dostęp do światowej sieci internetowej. Tylko pełne podłączenie mediów jest w stanie zapewnić mieszkańcom gminy życie i rozwój na odpowiednim poziomie.

Pełne wyposażenie gminy w infrastrukturę techniczną to obecnie nie tylko jeden z podstawowych wymogów cywilizacyjnych, ale także kluczowy warunek prowadzenia działalności gospodarczej. Ewentualne inwestycje na terenie Gminy przez zewnętrzne podmioty gospodarcze nie będą realne bez stworzenia dla nich odpowiednich warunków, przede wszystkim w sferze infrastruktury, dalej prawodawstwa i dobrej organizacji usług administracyjnych

Należy podkreślić również, że obecnie inwestycje w dziedzinie infrastruktury technicznej oznaczają poprawę stanu środowiska naturalnego, a więc życie w bardziej przyjaznym i zdrowym otoczeniu, co w oczywisty sposób wpływa na zwiększenie atrakcyjności danego terenu dla potencjalnych nowych mieszkańców i turystów.

Mimo że tylko w ostatnich czterech latach łączna wartość inwestycji infrastrukturalnych (wraz z inwestycjami w dziale Rolnictwo) w Gminie wyniosła 2,95 mln zł (stanowiąc 54,33% kwoty wszystkich inwestycji), uzupełnienie brakujących elementów infrastruktury technicznej będzie związane z koniecznością poniesienia w nadchodzących latach kolejnych, znaczących nakładów finansowych.

Cel strategiczny nr 2

Wspieranie rozwoju gospodarczego gminy

Jednym z priorytetów w działalności samorządu gminnego powinno być wspieranie rozwoju działalności gospodarczej jako bardzo istotnego elementu walki z bezrobociem. Bez pracy pozostaje już prawie 800 mieszkańców Gminy, czyli ponad 13% ludności zawodowo czynnej. Fakt ten ma wpływ nie tylko na ogólny poziom dochodów mieszkańców Gminy, ale jest potencjalnym źródłem wielu napięć społecznych, zarówno dla mieszkańców, jak i dla Gminy (alkoholizm, wzrost przestępczości, konflikty rodzinne, niższe wpływy podatkowe, itp.).

Należy zdawać sobie sprawę z tego, że samorząd gminny nie ma możliwości bezpośredniej walki z bezrobociem, ale powinien podejmować działania wspierające działalność gospodarczą. Mogą one polegać na udostępnianiu i uzbrajaniu odpowiednich terenów, stosowaniu ulg podatkowych, doradztwie, czy integracji kręgów gospodarczych. Lokalizacja nowych inwestycji w danym regionie uzależniona jest bowiem od wielu czynników. Podstawowymi elementami są między innymi: poziom rozwoju infrastruktury oraz jakość kapitału ludzkiego, ale duże znaczenie ma także dobra promocja i sprawna obsługa administracyjna inwestorów oraz lokalne preferencje i udogodnienia, tworzone dla pozyskania inwestycji.

W przypadku gminy Przemęt dużą uwagę, oprócz tradycyjnych kierunków prowadzenia działalności gospodarczej, należy zwrócić na sferę turystyki, bowiem staje się ona coraz istotniejszym źródłem utrzymania mieszkańców Gminy.

Cel strategiczny nr 3

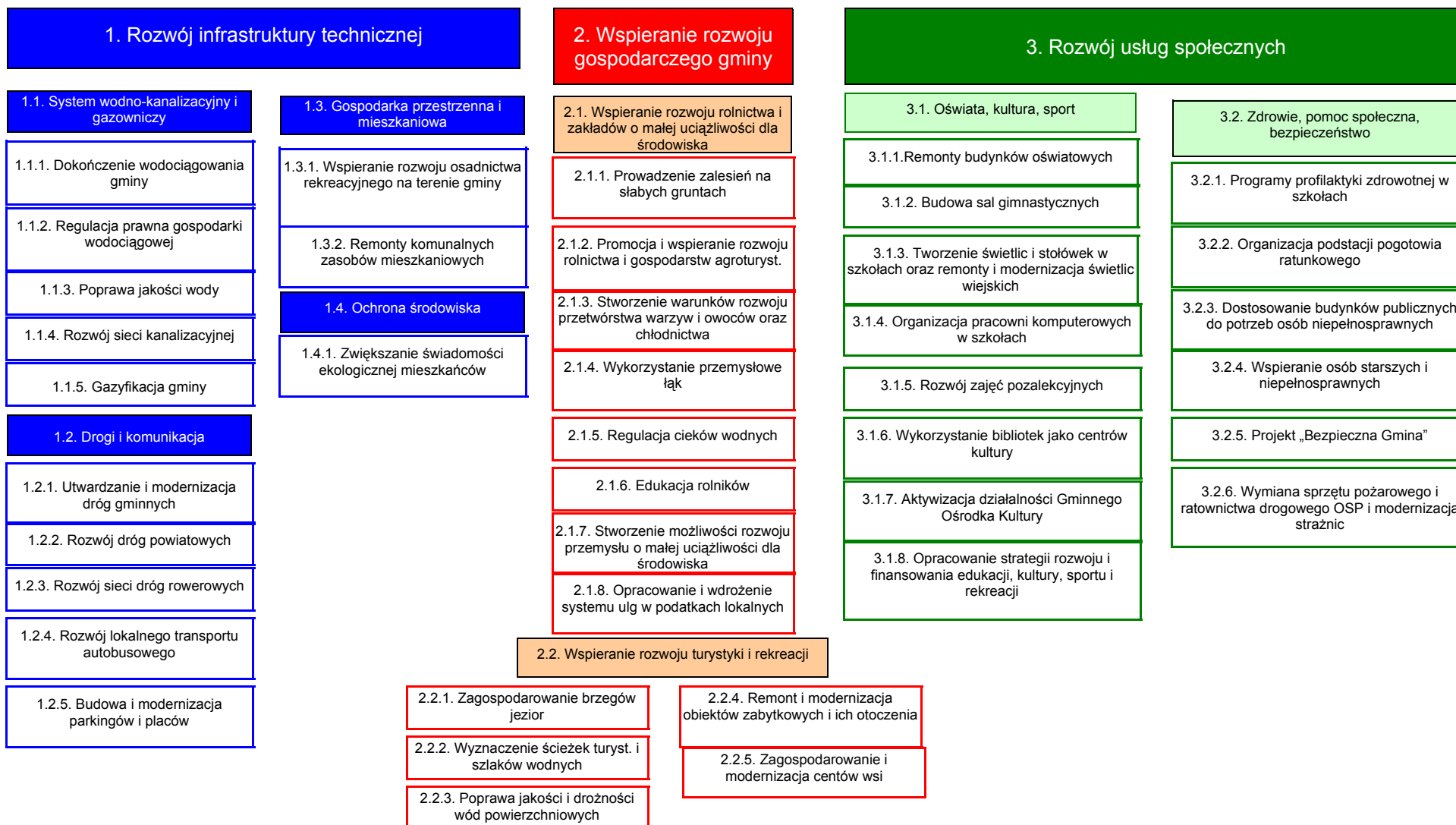
Rozwój usług społecznych

Zaspokojenie podstawowych potrzeb z zakresu infrastruktury technicznej (wodociągi, kanalizacja, drogi, itp.) jest z pewnością najważniejszym oczekiwaniem mieszkańców pod adresem władz Gminy. Na obecnym poziomie rozwoju społeczeństwa posiadanie pełnej infrastruktury nie jest jednak wystarczające dla zapewnienia życia i rozwoju na oczekiwanym poziomie. Równie istotna jest dostępność do tzw. usług społecznych, takich jak usługi zdrowotne, opieka społeczna, oświata, czy też kultura, sport i rekreacja. Dla społeczności lokalnej bardzo ważny jest również dialog miejscowymi władzami samorządowymi, które zostały powołane po to, by reprezentować jej interesy.

Mimo wielu pozytywnych zmian w ostatnich kilku latach i przeznaczania znacznych kwot z budżetu Gminy na rozwój usług społecznych (szczególnie oświatowych), wyniki przeprowadzonych analiz oraz dyskusji w trakcie warsztatów strategicznych wskazują na to, że społeczność lokalna oczekuje dalszego poszerzenia zakresu i poprawy poziomu świadczenia tej grupy usług. Dotyczą one w pierwszej kolejności rozwoju usług oświatowych, zwiększonych nakładów na pomoc społeczną, czy też wzmożonych działań w kierunku zapewnienia bezpieczeństwa publicznego.

Wyeliminowanie zidentyfikowanych braków i problemów przewidziano w projektach strategicznych, zaproponowanych w niniejszym dokumencie.

3.3. Schemat – struktura budowy strategii rozwoju gminy Przemęt

4. PROGRAMY I PROJEKTY STRATEGICZNE

Jak zaznaczono we wstępnej części niniejszego dokumentu, przedstawiając strukturę strategii (podrozdział 1.2.), cele strategiczne grupują poszczególne programy i projekty. Ich realizacja w przyjętej perspektywie czasowej powinna doprowadzić do osiągnięcia pożądanego stanu rozwoju gminy, określonego w jego misji. Z kolei programy strategiczne są „tematami” działań, których wykonanie powoduje osiągnięcie określonych celów. Programy strategiczne grupują projekty związane tematycznie z poszczególnymi dziedzinami życia, czy działania samorządu. Projekty realizacyjne to już konkretne przedsięwzięcia, najłatwiej mierzalne przy wdrażaniu strategii.

4.1. Założenia i kryteria przyjęte w czasie prac nad identyfikacją projektów do strategii

W czasie prac warsztatowych i późniejszych opracowań projektów bazowano na poniższych założeniach:

- 1) Wybrane, proponowane projekty spełniają najpilniejsze potrzeby społeczności lokalnej, takie jak:
 - inicjowanie i wspieranie rozwoju gospodarczego
 - ochrona zasobów środowiska naturalnego
 - przeciwdziałanie najdotkliwiej odczuwalnym problemom społecznym, w tym przeciwdziałanie bezrobociu
 - zaspokojenie potrzeb grup specjalnej troski – dzieci, chorych, osób starszych i niepełnosprawnych
- 2) Wybrane projekty mogą być związane z obowiązkowymi, bieżącymi zadaniami samorządu, ale nie ograniczają się tylko do takich zadań.

Zaproponowane zostały również kryteria, które automatycznie predysponowały projekt do włączenia do strategii:

- 1) Projekt odpowiada projektom zgłoszonym do strategii województwa
- 2) Projekt jest zgodny z projektami proponowanymi przez inne jednostki (w tym również przez Starostwo Powiatowe)
- 3) Projekt jest już rozpoczęty.

W trakcie planowania projektów uczestnicy warsztatów zastanawiali się, jakie są realne szanse na ich wdrożenie - jakie działania mogą decydować o tym, że przedsięwzięcie powiedzie się, a czego już na etapie planowania należy się wystrzegać, by nie dopuścić do porażki.

4.2. Prezentacja i uzasadnienie programów i projektów strategicznych

Cel strategiczny nr 1

Rozwój infrastruktury technicznej

Program 1.1. System wodno-kanalizacyjny i gazowniczy

Podstawowym elementem infrastruktury technicznej jest system wodno-kanalizacyjny. Nie ulega wątpliwości, że obecnie każde gospodarstwo domowe musi mieć dostęp do sieci wodociągowej i musi posiadać uregulowany status co do odprowadzania odpadów płynnych. Podczas gdy potrzeby co do zaopatrzenia w wodę są już w większości rozwiązane (82% gospodarstw posiada dostęp do sieci wodociągowej), to budowa systemu kanalizacyjnego rozpoczęła się w dopiero w 1991 roku. Obecnie do sieci kanalizacyjnej jest przyłączonych zaledwie około 13% gospodarstw z terenu Gminy. Problemem na terenie Gminy jest również niska jakość wody.

Osobną kwestią jest brak gazyfikacji Gminy mimo opracowanej w 1997 roku Koncepcji programowej gazyfikacji gminy Przemęt.

W ramach programu, dotyczącego gospodarki wodnej, kanalizacyjnej i gazownictwa w Gminie, sformułowano 5 projektów, które zostały opisane poniżej.

Charakterystyka projektów

1.1.1. Dokończenie wodociągowania gminy

Nie zwodociągowane są jeszcze 3 wsie z terenu gminy – Osłonin, Wieleń i Kaszczor. Podłączenie ich do sieci wodociągowej wymaga budowy 25 km wodociągu. Zakończenie tej inwestycji, łącznie z budową stacji wodociągowej, planowane jest na 2008 rok (koszt około 1,4 mln zł). Gmina pragnie uzyskać na realizację zadania wsparcie z środków funduszy strukturalnych UE. Obecnie trwają prace związane ze znalezieniem ujęcia wody dla wspomnianych wyżej miejscowości.

1.1.2. Regulacja prawna gospodarki wodociągowej

Gminną gospodarką wodociągową zajmuje się Związek Międzygminny Wodociągów i Kanalizacji Wiejskich we Wschowie. Aktualna stawka opłat za wodę wynosi 2,66 zł za 1m³ i jest znacznie wyższa niż w wielu innych gminach, co wywołuje ożywioną dyskusję na temat sensu dalszej przynależności Gminy do Związku. Dlatego też w ciągu najbliższych kilku lat rozważana będzie możliwość utworzenia własnego Zakładu Gospodarki Komunalnej.

1.1.3. Poprawa jakości wody

W trakcie warsztatów strategicznych zwrócono uwagę na niską jakość wody w Gminie. Odpowiedzią na zgłoszony problem jest program poprawy jakości wody, w ramach którego planuje się wyremontować sieć wodociagową wsi Mochy (5 km) oraz podłączyć stację wodociagową Mochy ze stacją Nowawieś (odcinek 3 km), co nie tylko przyczyni się do poprawy jakości wody, ale także spowoduje połączenie pierścieniowe sieci gminnej, bardzo ważne w przypadku jakichkolwiek awarii. Koszt realizacji projektu przewidywany jest na 500 tys. zł i częściowo ma być finansowany z środków Funduszy Strukturalnych.

Plany, dotyczące poprawy jakości wody, dotyczą także przedsięwzięcia modernizacyjno-inwestycyjnego wodociągu Poświętno. Istniały dwie koncepcje rozbudowy. Ostatecznie podjęto decyzję o realizacji koncepcji II, która zakładała rozpoczęcie inwestycji w czerwcu 2004 r.

Koncepcja II

1. Rozbudowa sieci wodociagowej Bucz-Bucz Nowy – połączenie końcówek sieci między miejscowościami Bucz Nowy a Bucz rurą PCV o średnicy 110 mm i długości 800 mb
To pierścieniowe połączenie pozwoli na lepszą pracę zbiornika w Buczu Nowym, a w przyszłości uniknie się kłopotu podłączenia kolejnych odbiorców na tym odcinku. Takie połączenie przy awariach zminimalizuje wyłączenie odstaw wody do odbiorców.
2. Modernizacja uzdatniania na ujęciu wody Poświętno
W tym wariantcie proponowane jest zlikwidowanie istniejącego układu uzdatniania wody poprzez wprowadzenie filtrów otwartych. Ich zaletą jest uzyskiwanie lepszych parametrów wody.

Planowane jest wybudowanie 4 komór –2 komór na strefę wyższego ciśnienia (k. Poświętno) oraz 2 komory na strefę niskiego ciśnienia (k. Bucz). Woda surowa pompami głębinowymi ze studni byłaby podawana na filtry, natomiast pompy poziome pobierałyby wodę z filtrów i tłoczyły do sieci, wykorzystując istniejące zbiorniki, znajdujące się w terenie. Odpowiednio dobrane pompy oraz starowanie pozwoli na oszczędności zużycia energii elektrycznej.

Taka modernizacja jest kosztowna, ale woda dostarczana odbiorcom byłaby lepszej jakości niż obecnie. Koszt robót wyniesie szacunkowo 480 tys. zł (w tym materiał 260 tys. zł).

1.1.4. Rozwój sieci kanalizacyjnej według opracowanego programu

Ograniczone środki powodują, że dalsza kanalizacja Gminy będzie przedsięwzięciem rozłożonym na wiele lat, mimo że i na realizację tego projektu przewidywane jest pozyskanie środków unijnych.

Na lata 2004-2005 planowana jest budowa oczyszczalni w Przemęcie wraz z kanalizacją wsi Przemęt, natomiast na lata 2005-2008 – budowa sieci kanalizacyjnej w pozostałych wsiach (w sumie 27 km sieci i 1.200 przykanalików). Łączny koszt planowanego rozwoju sieci kanalizacyjnej ma wynieść około 32 mln zł. W latach 2008-2015 planowane jest dokończenie kanalizacji Gminy oraz budowa przyłączy – z sumie 58,8 km sieci i 1.280 przykanalików za łączną kwotę około 24,5 mln zł. Oczyszczalnie w miejscowościach Bucz, Mochy i Popów Stary

nie zostaną wybudowane, a wszystkie ścieki stamtąd popłyną do rozbudowanej oczyszczalni w Przemęcie.

1.1.5. Gazyfikacja gminy według opracowanego programu

Gmina Przemęt nie posiada sieci gazowej. Zaopatrzenie mieszkańców w gaz odbywa się poprzez instalację gazowych butli przenośnych. W 1997 roku została opracowana Koncepcja programowa gazyfikacji gminy Przemęt. Według niej na terenie gminy zaprojektowano gazociąg wysokiego ciśnienia prowadzący od Włoszakowic przez Boszkowo, Starkowo do projektowanej stacji redukcyjno-pomiarowej w Przemęcie. Poza tym wszystkie miejscowości poza Borkiem, Biskupicami i Sokołowicami objęte są programem gazyfikacji (zaprojektowano gazociąg średniego ciśnienia).

Rozpoczęcie gazyfikacji Gminy planowane jest na 2006 rok, pod warunkiem dociągnięcia przez Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo nitki gazowej do Gminy. Docelowo, do 2015 roku, zgazyfikowanych ma zostać 25 wsi, przez co do sieci podłączonych zostanie 2.500 odbiorców.

Program 1.2. Drogi i komunikacja

W czasie prac nad strategią rozwoju gminy Przemęt istotną kwestią, zasługującą na wyodrębnienie w osobnym programie była komunikacja, bowiem jednym z podstawowych warunków dalszego rozwoju Gminy jest istnienie gęstej i dobrze utrzymanej sieci połączeń zarówno wewnątrz Gminy, jak i między Gminą a jej otoczeniem.

Analiza wykazała, że utwardzania i modernizacji wymagają pozostające w gestii samorządu drogi gminne, jak również drogi powiatowe. Ponadto istnieje potrzeba budowy i modernizacji parkingów i placów na terenie Gminy. Zadania te są przedmiotem oddzielnych projektów.

Kolejnym problemem, zasygnalizowanym podczas przeprowadzonych spotkań była zbyt mała liczba dróg rowerowych.

Inną, zgłoszoną kwestią była malejąca liczba połączeń komunikacji publicznej, będąca dużą niedogodnością dla wielu mieszkańców Gminy.

Charakterystyka projektów

1.2.1. Utwardzanie i modernizacja dróg gminnych

Drogi służą nie tylko mieszkańcom Gminy i działającym tutaj podmiotom gospodarczym, ale także ruchowi tranzytowemu oraz są jednym z podstawowych kryteriów przy wyborze lokalizacji inwestycji. Z tych powodów stanowią bardzo istotny element infrastruktury technicznej – ich wysoka jakość powoduje większą dostępność komunikacyjną gminy oraz przyczynia się do poprawy bezpieczeństwa uczestników ruchu.

Na terenie Gminy jest około 75 km dróg gminnych, z których tylko 1/3 jest utwardzona. Z tego powodu przed władzami samorządowymi przez cały okres realizacji strategii stoją zadania, polegające na budowie nawierzchni bądź modernizacji dróg. W kolejnych latach planuje się utwardzanie 2 km i modernizację 3 km dróg rocznie, a także systematyczne wznawianie znaków granicznych dróg gminnych.

1.2.2. Rozwój dróg powiatowych na terenie gminy z uwzględnieniem Strategii Rozwoju Dróg Powiatowych

Utrzymanie i inwestycje na drogach powiatowych nie leżą w kompetencjach władz Gminy, wobec tego zapisane w niniejszym projekcie zadania mają charakter postulatów pod adresem władz powiatowych.

Z przeprowadzonego rozeznania wynika, że do 2015 roku należało by poszerzać i wymieniać nawierzchnię 2 km dróg powiatowych rocznie oraz przeprowadzać znakowanie pionowe i poziome na 5 km tych dróg rocznie. Jednakże nie ma możliwości wygospodarowania środków powiatowych. Fundusze mogą być przeznaczone tylko na „łatanie” dróg.

1.2.3. Rozwój sieci dróg rowerowych

Na terenach wiejskich, gdzie wiele osób korzysta z rowerów, rozwój sieci dróg rowerowych ma duże znaczenie, szczególnie z punktu widzenia poprawy bezpieczeństwa uczestników ruchu. Dostrzegając tą potrzebę, władze Gminy planują budowę dróg rowerowych, łączących miejscowości Gminy Przemęt (Starkowo, Olejnica, Wieleń). Są to drogi rowerowe (Mochy – Przemęt, Przemęt – Poświętno, Przemęt – Osłonin – Starkowo) o łącznej długości 30 km. Szacowany koszt przedsięwzięcia wynosi 800 tys. zł.

1.2.4. Rozwój lokalnego transportu autobusowego

Sukcesywne zmniejszanie liczby linii i kursów przez PKS staje się coraz większym problemem dla mieszkańców Gminy. Coraz bardziej ograniczony staje się dostęp do innych miejscowości w gminie oraz do Wolsztyna (siedziby powiatu). Możliwym rozwiązaniem tego problemu jest uruchomienie – z inicjatywy władz Gminy - prywatnych linii przewozowych, których operatorzy musieliby posiadać stosowną koncesję. Planowane jest utworzenie dwóch takich linii:

- Biskupice-Przemęt-Olejnica-Kszczor-Wolsztyn i powrót
- Biskupice-Brchlin-Kluczewo-Siekowo-Przemęt-Mochy-Wolsztyn i powrót.

1.2.5. Budowa i modernizacja parkingów i placów

Kolejną potrzebą w dziedzinie drogownictwa jest budowa nowych oraz modernizacja istniejących parkingów przy obiektach użyteczności publicznej, takich jak: ośrodki zdrowia, sale wiejskie, remisy OSP, budynki oświatowe, kościoły itp.

Ponadto modernizacji wymagają istniejące na terenie gminy place.

Program 1.3. Gospodarka przestrzenna i mieszkaniowa

Jednym z istotnych elementów działalności samorządu gminnego jest gospodarowanie posiadanymi zasobami mienia komunalnego. W obecnej sytuacji finansowej polskich gmin nie jest to zadanie łatwe, bowiem z jednej strony obciążane są one coraz większą liczbą zadań, a z drugiej przekazywane z budżetu Państwa środki są niewystarczające na ich pełną realizację. Z tego powodu niezmiernie istotne jest maksymalnie efektywne gospodarowanie posiadanym mieniem, które niekiedy generuje koszty znacznie przekraczające przychody. Trzeba zdawać sobie sprawę, że jest to mienie o znacznej wartości, bowiem według stanu na koniec 2003 roku, Gmina dysponowała gruntami o łącznej powierzchni 656 ha i 93 obiektami. Wśród tych ostatnich znajduje się 19 budynków mieszkalnych z 46 mieszkaniami. Większość z nich znajduje się w nie najlepszym stanie technicznym.

Szerszym zagadnieniem jest gospodarka przestrzenna na terenie Gminy, która musi pogodzić dwa, na pierwszy rzut oka sprzeczne zadania – przeznaczanie terenów pod działalność gospodarczą (w tym przemysłową) oraz umożliwienie osadnictwa, także o charakterze rekreacyjnym.

W omawianym programie znalazły się 3 projekty – dwa z nich dotyczą gospodarowania mieniem komunalnym, a trzeci – planowania przestrzennego.

Charakterystyka projektów

1.3.1. Wspieranie rozwoju osadnictwa na terenie gminy (opracowanie planów szczegółowych zagospodarowania przestrzennego)

Rozwój Gminy jest w dużej mierze uwarunkowany osiedlaniem się na jej terenie nowych mieszkańców, tak na stałe, jak i czasowo. W celu umożliwienia zakupu działek mieszkaniowych i rekreacyjnych zachodzi konieczność opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Dla Przemętu, Starkowa, Osłonina i Wielenia prowadzone są prace nad planami budownictwa letniskowego. W latach 2005-2008 planowane jest także sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla 5 miejscowości o największej dynamice budownictwa mieszkaniowego.

1.3.2. Remonty komunalnych zasobów mieszkaniowych

Jak już wyżej wspomniano, stan mieszkalnych budynków komunalnych nie jest najlepszy. W ciągu najbliższych kilku lat niezbędna jest wymiana okien, drzwi wejściowych (tak do budynków, jak i mieszkań) oraz odnowienie elewacji. Ponadto dach budynku w Przemęcie przy ul. Jagiellońskiej wymaga kapitalnego remontu. Łączny koszt wymienionych prac szacuje się na 1,6 mln zł. Z drugiej strony przeprowadzanie tak gruntownych modernizacji jest często niezbędne, aby zaistniała możliwość zbycia budynków, co w dłuższej perspektywie doprowadziłoby do zmniejszenia obciążeń dla budżetu Gminy.

Program 1.4. Ochrona środowiska

Znaczna część przedstawionych wyżej programów dotyczy zagadnień, związanych z poprawą stanu środowiska naturalnego. Przykładem może być tutaj rozwój sieci kanalizacyjnej, czy gazyfikacja Gminy.

Ochronie środowiska służą także inne przedsięwzięcia, które zostały uwzględnione w niniejszym programie. Jedno z nich to wprowadzenie systemu segregacji i utylizacji odpadów stałych. Jego powodzenie jest w dużej mierze uwarunkowane realizacją drugiego programu, mającego na celu zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców Gminy.

Charakterystyka projektów

1.4.1. Wprowadzenie systemu segregacji i utylizacji odpadów stałych

Od stycznia 2003 roku w Gminie wprowadzono system segregacji szkła. Natomiast od stycznia 2004 roku istnieje system segregacji plastiku i baterii. W pierwszej kolejności rozstawiono pojemniki na szkło, a następnie na plastiki i baterie. W szkołach przeprowadza się akcje zbierania baterii.

Na 2005 rok planowane jest rozpoczęcie budowy międzygminnego zakładu utylizacji odpadów stałych. Oddanie do eksploatacji zakładu utylizacji będzie ważne nie tylko ze względu na zagospodarowanie odpadów, ale także dlatego, że odpady te mogą być przetwarzane na tzw. paliwo alternatywne, które może zostać wykorzystane jako źródło energii cieplnej.

W realizacji tego projektu niezbędne będzie wsparcie finansowe Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

1.4.2. Zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców

Sukces programu segregacji i zbiórki odpadów stałych nie będzie możliwy bez przekonania mieszkańców Gminy o celowości podejmowania działań na rzecz ochrony wspólnego środowiska naturalnego. Dlatego też w ramach niniejszego projektu planowane jest opracowanie i dystrybucja wielu materiałów edukacyjnych i promocyjnych (plakatów, folderów, ulotek), a także prowadzenie pogadanek, poczynając od edukacji w szkołach, a kończąc na edukacji dorosłych.

Cel strategiczny nr 2

Wspieranie rozwoju gospodarczego gminy

Program 2.1. Wspieranie rozwoju rolnictwa i zakładów o małej uciążliwości dla środowiska

Diagnoza stanu i przemian gospodarki gminy Przemęt wykazała, że największy regres gospodarczy nastąpił zarówno w samym rolnictwie, jak i w jego otoczeniu, tj. branżach powiązanych z rolnictwem. Największe bolączki działalności rolniczej na terenie Gminy to

niezadowalająca efektywność produkcji rolniczej (wysokie koszty, niskie ceny zbytu), zwłaszcza przy gospodarowaniu na glebach gorszej jakości oraz problemy ze zbytem tej produkcji.

Samorząd gminny nie ma możliwości bezpośredniego wpływu na procesy gospodarcze, zachodzące w Gminie, może jednak i powinien podejmować działania o charakterze wspierającym, takie jak zwolnienia lub ulgi podatkowe, doradztwo, czy integracja kręgów gospodarczych. Także same inwestycje infrastrukturalne, takie jak budowa i modernizacja dróg, budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, w poważnym stopniu przyczyniają się do poprawy warunków prowadzenia działalności gospodarczej na danym terenie. Po to, aby w gminie mogły się rozwijać już działające firmy oraz rozpocząć funkcjonowanie nowe, potrzebne są tereny. Na ich dostępność samorząd ma już wpływ.

W niniejszym programie zaproponowano aż 8 różnych projektów, których realizacja z pewnością przyczyni się do aktywizacji działalności gospodarczej na terenie Gminy.

Charakterystyka projektów

2.1.1. Prowadzenie zalesień na słabych gruntach

Obszary o glebach niskiej jakości mogą podlegać ogólnokrajowemu programowi zalesień. Na władzach samorządowych spoczywa obowiązek zestawienia takich terenów i uwzględnienie ich w planie zagospodarowania przestrzennego Gminy. Rolnicy pragnący zalesić swoje tereny najpierw muszą zgłosić się do Urzędu Gminy w celu uzyskania potwierdzenia, że dany teren jest przewidziany do zalesienia, a następnie udać się do Starostwa Powiatowego w celu zgłoszenia danego terenu do programu.

Obecnie na terenie Gminy do zalesienia przewidziane są słabe grunty o łącznej powierzchni około 500 ha.

Istotnym czynnikiem, mającym szansę pozytywnie wpłynąć na wzrost lesistości Gminy i wzrost dochodów rolników dzięki prowadzeniu upraw leśnych, jest Ustawa o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia w dnia 8 czerwca 2001 roku oraz Plan Rozwoju Obszarów Wiejskich z wykorzystaniem środków unijnych.

2.1.2. Promocja i wspieranie rozwoju rolnictwa (szczególnie ekologicznego) i gospodarstw agroturystycznych

W ramach niniejszego projektu uwzględniono szereg zadań, z których większość wynika z krajowych bądź unijnych programów wspierania rolnictwa. Są to takie przedsięwzięcia, jak wzrost dotacji do produkcji rolnej, czy podwojenie interwencyjnego skupu produktów rolnych.

Istotnym warunkiem poprawy efektywności produkcji rolnej jest zwiększanie powierzchni gospodarstw rolnych. Postuluje się tutaj, aby do 2015 roku średnia powierzchnia gospodarstwa

na terenie Gminy wzrosła z 10 do 16 ha. Ważną rolę może w tym procesie pełnić Urząd Gminy, przyjmując zgłoszenia od rolników i tworząc bazę danych o gruntach do komasacji.

Osobną kwestią jest wspieranie rozwoju istniejących i powstawania na terenie Gminy nowych gospodarstw agroturystycznych, między innymi poprzez ich promocję we wszelkich materiałach reklamowych i stronie internetowej Urzędu Gminy.

2.1.3. Stworzenie warunków rozwoju przetwórstwa warzyw i owoców oraz chłodnictwa

Jak już wcześniej podkreślano, samorząd gminny nie jest w stanie prowadzić bezpośredniej działalności na rynku pracy. Może jednak i powinien wspierać rozwój działalności gospodarczej. W przypadku gminy Przemęt bardzo istotne znaczenie mają zakłady przetwórstwa rolnego, bowiem 2/3 powierzchni Gminy zajmują użytki rolne.

Jednym ze sposobów zachęcania do inwestowania w branżę przetwórstwa rolnego jest przeznaczenie budynków i budowli po RSP Barchlin oraz po mleczarni w Mochach dla celów przetwórstwa i chłodnictwa.

Gmina przewiduje także utworzenie bazy danych o dostępnych terenach pod lokalizację zakładów obsługi rolnictwa. Kolejnym krokiem będzie promocja tych terenów, między innymi poprzez druk ofert ze zdjęciami i dokładnym opisem oferowanej nieruchomości oraz umieszczanie tych ofert na stronie internetowej. Urząd Gminy deklaruje również pomoc w załatwianiu spraw formalnych, związanych z zakupem i uzbrojeniem terenów oraz rozpoczęciem na nich działalności gospodarczej. Kolejnym krokiem może być pomoc w budowie infrastruktury na terenach, na których ta działalność będzie prowadzona.

2.1.4. Wykorzystanie przemysłowe łąk

Obecnie 4.347 ha, czyli 19,3% powierzchni Gminy jest zajmowanych przez łąki. Część z tych terenów jest okresowo zalewanych. Z tego powodu proponowana jest zmiana przeznaczenia około 200 ha łąk i ich zalesienie. Innym sposobem poprawy gospodarki na trwałych użytkach zielonych może być zakładanie plantacji wiklinowych wraz ze wstępnym przerobem wikliny. Mimo że byłaby to inwestycja prywatnego inwestora, Urząd Gminy pragnie pełnić tutaj aktywną rolę podmiotu wspierającego proces przekształceń oraz promującego nowatorskie rozwiązania, zmierzające do rozwoju gospodarczego Gminy.

2.1.5. Regulacja cieków wodnych, melioracje

Regulacja cieków wodnych na terenie Gminy spowoduje poprawę stosunków wodnych zarówno dla potrzeb gospodarki rolnej (nawadnianie, odwadnianie pól), jak i gospodarki komunalnej (odprowadzanie wody deszczowej).

W ramach niniejszego projektu planowana jest odbudowa Kanału Błotnickiego, Rzeki Soleckiej, Południowego Kanału Obry, Kanału Kaszczorskiego, Strugi Kaszczorskiej, Rowu Głównego i Rowu Kapłońca. Łączna długość odbudowanych odcinków kanałów ma wynieść 46,1 km, a obwałowań – 29 km. Koszt realizacji projektu, którego realizacja ma potrwać do roku 2015, wyniesie około 16 mln zł. Powinien on zostać w całości poniesiony przez Budżet Państwa i Budżet Wojewódzki.

2.1.6. Edukacja rolników

Wspieranie działalności gospodarczej rolników nie jest zadaniem leżącym w gestii samorządu terytorialnego. Rolnictwo jest jednak powszechnie postrzegane jako dziedzina wymagająca ciągłego wsparcia. W nowoczesnej gospodarce najważniejszym elementem sukcesu jest informacja. Przedsiębiorca musi mieć dostęp do informacji i wiedzy. Umożliwienie rolnikom kontaktu z nowoczesnymi metodami produkcji jest jedną z form aktywnego wspierania rozwoju produkcji rolniczej na terenie Gminy i celem tego projektu. W przypadku gminy o charakterze rolniczym szybki przekaz informacji o nowych technologiach produkcji może być wspomagany przez organy samorządowe. Jest to uzasadnione z uwagi na istotę problemu i wpływ, jaki rozwój produkcji rolniczej ma na rynek pracy oraz na poziom życia mieszkańców lokalnej społeczności.

W ramach realizacji niniejszego projektu szkolenia dla rolników mają być prowadzone przede wszystkim przez ODR, Izby Rolnicze i szkoły zawodowe. Urząd Gminy może wspomagać ten proces poprzez organizowanie przedsięwzięć edukacyjnych i pośredniczenie w wyborze tematów i kadry. Należy zadbać o dostępność szkoleń dla rolników i system informowania o kolejnych szkoleniach, czy wyjazdach na seminaria, do innych wzorcowych gospodarstw, czy na targi rolno-przemysłowe.

Obecnie, w momencie wejścia Polski do Unii Europejskiej, szczególnego znaczenia nabierze pomoc rolnikom, dotycząca sporządzania wniosków o dopłaty bezpośrednie. Istotną rolę może tutaj odegrać Wydział Promocji Starostwa Powiatowego w Wolsztynie, którego jeden pracownik specjalizuje się w tej tematyce.

Inną, planowaną formą działania w ramach projektu, jest wspomaganie grup marketingowo-producentckich, takiej jak istniejące już Stowarzyszenie Mochy. Dzięki działalności takich grup powinno nastąpić zorganizowanie się producentów rolnych i wzmocnienie ich pozycji, poprawa opłacalności produkcji rolnej oraz wprowadzanie nowych kierunków produkcji.

Możliwymi źródłami finansowania projektu są: budżet Gminy, środki własne producentów, fundusze pomocowe i budżet Państwa.

2.1.7. Stworzenie możliwości rozwoju przemysłu o małej uciążliwości dla środowiska na wyznaczonych terenach

Mimo znacznej i rosnącej liczby podmiotów gospodarczych na terenie Gminy, władze samorządowe i mieszkańcy postrzegają potrzebę pozyskania inwestora, który byłby w stanie dać zatrudnienie kilkuset mieszkańcom Gminy, a tym samym przyczyniłby się bardzo poważnie do zmniejszenia poziomu bezrobocia. Preferowany byłby zakład produkcyjny o małej uciążliwości dla środowiska, zlokalizowany w północno-wschodniej części Gminy.

Trzeba zdawać sobie jednak sprawę z tego, że obecnie pozyskanie poważnych inwestorów jest bardzo trudne w uwagi na dużą konkurencję ze strony innych gmin. Dlatego też niezbędne jest podjęcie szeregu działań, takich jak przeznaczanie i promocja terenów pod inwestycje, w miarę możliwości ich uzbrajanie, czy też wprowadzenie systemu zwolnień lub ulg podatkowych, co jest przedmiotem kolejnego projektu.

2.1.8. Opracowanie i wdrożenie systemu ulg w podatkach lokalnych

Jednym z niewielu instrumentów bezpośredniego stymulowania rozwoju gospodarczego, którymi dysponują władze lokalne, są ulgi bądź całkowite zwolnienia z podatku od nieruchomości. Liczne przykłady innych samorządów wskazują na to, że wprowadzone ułatwienia są w stanie doprowadzić do wzrostu zatrudnienia na terenie gminy.

Z tego powodu także w Przemęcie planowane jest opracowanie systemu ulg podatkowych, w pierwszej kolejności zwolnienie z podatku od nieruchomości budynków i gruntów dla firm rozpoczynających działalność gospodarczą.

Program 2.2. Wspieranie rozwoju turystyki i rekreacji

Jak już wcześniej wspomniano, coraz ważniejszą rolę w gospodarce Gminy zajmuje turystyka, bowiem Gmina posiada wiele atrakcji, przyciągających coraz więcej turystów i to nie tylko tradycyjnie z Leszna, ale także z Dolnego Śląska i innych części kraju. Należy tutaj podkreślić jeszcze dwa atuty - dużą liczbą miejsc noclegowych oraz szeroką ofertę działek letniskowych.

Istnieje jednak kilka przeszkód w dalszym rozwoju tej branży, takich jak brak plaż ogólnodostępnych, zbyt mała liczba ścieżek turystycznych i szlaków wodnych, postępująca eutrofizacja jezior, czy też brak ochrony terenów letniskowych. Należy także zwrócić uwagę na stan obiektów dziedzictwa kulturowego.

Turystyka kojarzona jest z działaniami na rzecz przyjezdnych, jednak należy pamiętać o tym, że działania strategiczne powinny służyć przede wszystkim poprawie warunków życia społeczności lokalnej. Z tego też powodu w ramach realizacji niniejszego programu planowane są działania na rzecz poprawy estetyki centrów wsi.

W programie tym przyjęto do realizacji kilka projektów, mających na celu wyeliminowanie powyższych braków, co z pewnością przyczyni się do dalszego rozwoju turystyki i rekreacji na terenie Gminy.

Charakterystyka projektów

2.2.1. Zagospodarowanie brzegów jezior

Realizacja niniejszego projektu ma na celu wzbogacenie infrastruktury turystycznej na terenie Gminy. Na lata 2005-2006 przewidywana jest budowa promenady przyjeziornej o długości 2,5 km oraz oświetlenie promenady, na odcinku Osłonin-Wieleń. Już w latach 2003-2005 ma nastąpić urządzenie kąpieliska i plaży ogólnodostępnej w Osłoninie oraz organizacja pola namiotowego. Łączny koszt realizacji projektu ma wynieść 600 tys. zł.

2.2.2. Wyznaczanie ścieżek pieszych, rowerowych, konnych w lasach oraz szlaków wodnych

Kolejnym uatrakcyjnieniem oferty turystycznej Gminy ma być budowa ścieżek: pieszej, rowerowej i konnej oraz szlaku konwaliowego o przebiegu: Wieleń, Osłonin, Olejnica, Radomierz, Błotnica, Starkowo. Każda ze ścieżek oraz szlak wodny będą miały długość około

20 km. Planowany termin zakończenia wykonania całego przedsięwzięcia, szacowanego na 250 tys. zł, to 2008 rok.

2.2.3. Poprawa jakości i drożności wód powierzchniowych na terenie gminy

Realizacja niniejszego projektu będzie miała pozytywne skutki zarówno dla gospodarki komunalnej (możliwość lepszego wykorzystania cieków wodnych dla zrzutu wody deszczowej), jak i turystyki i rekreacji (zwiększenie długości szlaków wodnych).

Udrożnienie cieków podstawowych nastąpi poprzez:

- odmulenie dna kanałów (odcinek 45,2 km)
- oczyszczenie dna pod mostami i przepustami (15 szt.)
- modernizację istniejącego mostu między J. Wieleńskim i J. Osłonińskim na wysokości wsi Osłonin celem umożliwienia przepływu wszelkich jednostek pływających.

Powyższe zadania nie są obowiązkiem Gminy i dlatego mają być finansowane z budżetu wojewódzkiego i budżetu Państwa. Powinny być one wykonane do 2010 roku.

Gmina ma zamiar budować linie oświetlenia parkowego przy promenadzie (deptaku) w Wieleniu i Osłoninie. Wartość inwestycji wynosi 300 tys. zł. Środki na realizację inwestycji mają pochodzić między innymi z Funduszy Strukturalnych.

2.2.4. Remont i modernizacja obiektów zabytkowych i ich otoczenia

Realizacja tego projektu ma na celu podniesienie walorów turystycznych i rekreacyjnych Gminy oraz ochronę dziedzictwa kulturowego poprzez:

- modernizację i adaptację na potrzeby kulturalno społeczne obiektów zabytkowych w tym również kościołów
- modernizację rynków, placów, chodników oraz zagospodarowanie ich zielenią
- oświetlenie obiektów zabytkowych i ich otoczenia w tym również kościołów.

2.2.5. Zagospodarowanie i modernizacja centrów wsi

Celem tego projektu jest podniesienie walorów turystycznych i rekreacyjnych Gminy, a przede wszystkim poprawa warunków życia mieszkańców, pragnących żyć w bardziej przyjaznym, miłym otoczeniu poprzez:

- tworzenie zielonych skwerów
- tworzenie nowych oraz rewitalizacja istniejących parków.

Cel strategiczny nr 3

Rozwój usług społecznych

Jak wcześniej wspomniano, zaspokojenie podstawowych potrzeb z zakresu infrastruktury technicznej jest najważniejszym oczekiwaniem mieszkańców pod adresem władz gminy. Na obecnym poziomie rozwoju cywilizacyjnego powyższe potrzeby są jednak prawie całkowicie

zaspokajane i coraz częściej jest to traktowane jako coś oczywistego. W tej sytuacji nie mniej istotne stają się potrzeby wyższego rzędu, polegające na dostępności tzw. usług publicznych, takich jak usługi zdrowotne, opieka społeczna, oświata, czy też kultura, sport i rekreacja.

Program 3.1. Oświata, kultura, sport

Analiza sytuacji oświaty w Gminie doprowadziła do wniosku, że dbałość o dobre warunki nauczania jest jednym z priorytetów władz samorządowych. W ostatnich 5 latach inwestycje w infrastrukturę oświatową wyniosły łącznie około 2,31 mln i stanowiły najistotniejszą pozycję wszystkich wydatków inwestycyjnych.

Z drugiej strony, o czym świadczą wyniki przeprowadzonej analizy, w omawianych dziedzinach istnieje jeszcze wiele braków, których wyeliminowanie przewidziano w projektach strategicznych, zaproponowanych w niniejszym dokumencie. Dotyczą one w pierwszej kolejności dalszego rozwoju bądź remontów infrastruktury oświatowej. Ich efektem powinno być posiadanie nowoczesnej infrastruktury oświatowej, sprzyjającej wysokiemu poziomowi kształcenia. O korzyściach z posiadania wykształcenia świadczy fakt, że w skali powiatu wolsztyńskiego 72% populacji bezrobotnych stanowią osoby z wykształceniem podstawowym i zasadniczym zawodowym, natomiast odsetek bezrobotnych z wykształceniem wyższym jest minimalny.

W ramach niniejszego programu znalazły się także projekty, dotyczące aktywizacji działalności kulturalnej na terenie Gminy.

Niezmiernie istotny wydaje się także być projekt opracowania strategii rozwoju i finansowania edukacji, kultury, sportu i rekreacji w Gminie.

Charakterystyka projektów

3.1.1. Remonty budynków oświatowych

Przeprowadzona analiza wskazała na potrzebę licznych remontów i modernizacji w placówkach oświatowych, obejmujących:

- remont kapitalny budynku SP w Buczu,
- adaptację budynku gospodarczego do zajęć w.f. w SP w Biskupicach,
- remont budynków Gminnego Przedszkola Samorządowego.

Inwestycje te, rozpisane na najbliższych 9 lat, pochłoną kilka milionów złotych, są jednak w dużej części niezbędne dla dalszego funkcjonowania gminnych placówek oświatowych.

Zrealizowano:

- modernizację kotłowni węglowej oraz remont instalacji c.o. w SP w Starkowie,
- remont dachu w SP w Kaszczorze,
- częściową wymianę stolarki okiennej i drzwiowej w SP w gminie (systematyczna realizacja),

- częściową wymianę stolarki podłogowej w SP w gminie (systematyczna realizacja).

3.1.2. Budowa sal gimnastycznych przy szkołach

Konieczność budowy sal gimnastycznych przy szkołach na terenie Gminy nie podlega dyskusji, mimo wysokich kosztów tego typu inwestycji. Do końca 2004 roku powinna zostać zakończona budowa sali gimnastycznej przy Zespole Szkół w Mochach.

Łączny koszt realizacji zadań w ramach projektu ma wynieść 7,2 mln zł i w dużej części ma on zostać pokryty środkami z UKFiS.

3.1.3. Tworzenie świetlic i stołówek w szkołach oraz remonty i modernizacja świetlic wiejskich

W dziedzinie oświaty niezmiernie istotną rolę odgrywa nie tylko samo nauczanie, ale także funkcjonowanie przy szkołach stołówek i świetlic.

Dzięki działaniu stołówek istnieje możliwość zapewnienia ciepłego posiłku uczniom, co okazuje się bardzo skuteczną formą pomocy społecznej, szczególnie dla dzieci z rodzin ubogich. Z tego powodu do 2004 roku planowane jest dokończenie tworzenia punktów żywienia przy wszystkich szkołach podstawowych na terenie Gminy.

Stołówka przy Zespole Szkół w Mochach ma zostać zamknięta ze względu na nie spełnianie wymogów sanitarnych. Trwają prace nad dokumentacją techniczną na budowę nowej stołówki. Szacunkowa wartość inwestycji wynosi 1 mln zł. Gmina zamierza ją sfinansować, wykorzystując fundusze strukturalne.

W procesie kształcenia i doksztalcania dzieci i młodzieży ważną funkcję do spełnienia mają świetlice. Dotyczy to szczególnie obszarów wiejskich, gdzie najczęściej nie ma żadnych innych alternatyw korzystania z zajęć pozalekcyjnych. W związku z tym mają zostać utworzone klaso-świetlice przy wszystkich placówkach oświatowych na terenie Gminy.

W ramach niniejszego projektu planowane są także remonty i modernizacja świetlic wiejskich (sal wiejskich).

3.1.4. Organizacja pracowni komputerowych w szkołach

Obecnie nie ulega już wątpliwości, że XXI wiek będzie wiekiem, w którym komputer będzie stanowił podstawowe narzędzie pracy i podstawowy sprzęt domowy. Nieznajomość jego sprawniej obsługi będzie oznaczała prędzej czy później pewną degradację, jeżeli nie społeczną, to na pewno zawodową. Z tego powodu niezmiernie istotne jest, aby każdy uczeń już na etapie edukacji podstawowej miał zapewnioną możliwość poznania tajników obsługi komputera.

W związku z powyższym, jednym z najistotniejszych programów strategicznych jest organizacja pracowni komputerowych w każdej szkole na terenie Gminy. Aby ten cel zrealizować, konieczne będzie urządzenie trzech pracowni komputerowych (przy SP w Biskupicach, Przemęcie i Starkowie-Radomierzu) po 16 komputerów każda wraz z zakupem niezbędnego oprogramowania oraz podłączenie szkół do sieci internetowej. Łączny koszt przedsięwzięcia, rozpisane na lata 2002-04, wyniesie około 90 tys. zł.

Projekt został niemalże zakończony. Do wykonania pozostało doposażenie pracowni oraz połączenie ich w jedną sieć komputerową.

3.1.5. Rozwój zajęć pozalekcyjnych

Celem projektu jest stworzenie, konkurującej z ofertą mass mediów, oferty zagospodarowania czasu wolnego, z położeniem nacisku na zajęcia kulturalno-oświatowe, takie jak na przykład sekcje plastyczne, muzyczne, teatralne, itp.

Główną barierą dla zwiększenia liczby zajęć pozalekcyjnych jest brak środków z budżetu Gminy. W związku z tym konieczne będzie pozyskiwanie funduszy ze źródeł zewnętrznych, takich jak Kuratorium, czy ewentualnie sponsorzy.

3.1.6. Wykorzystanie bibliotek jako centrów kultury

Przeprowadzona analiza czytelnictwa na terenie Gminy wykazała, że w ciągu ostatnich 5 lat jego stan się polepsza. W omawianym okresie liczba czytelników wzrosła o 329 osób, a liczba wypożyczeń w roku – aż o ponad 9,5 tys., mimo że liczba woluminów w przemęckich bibliotekach spadła o prawie 2,7 tys. egzemplarzy (o 6,5%).

W celu przyciągnięcia jeszcze większej liczby odbiorców biblioteki mają stać się nie tylko miejscem wypożyczania książek, ale także ośrodkami kultury, co na terenach wiejskich, wobec braku innych alternatyw, ma szczególne znaczenie. Rozszerzenie działalności kulturalnej bibliotek polega między innymi na przeprowadzaniu spotkań autorskich, konkursów i pogadanek. We wszystkich bibliotekach planowane jest utworzenie kół czytelniczych.

W celu sprawniejszej obsługi przewidywana jest także komputeryzacja bibliotek.

3.1.7. Aktywizacja działalności Gminnego Ośrodka Kultury

Istniejący w Przemęcie Gminny Ośrodek Kultury obecnie nie spełnia swojej statutowej funkcji animacji i koordynacji życia kulturalnego na terenie Gminy.

Niewątpliwie aktywizacja działalności GOK musi zostać poprzedzona opracowaniem kompleksowego programu, który będzie proponował przedsięwzięcia dla Ośrodka w dłuższej perspektywie czasowej. Już teraz padają konkretne pomysły utworzenia w ramach GOK sekcji teatralnej, plastycznej, modelarskiej i muzycznej oraz zatrudnienie instruktorów.

Aktywizacja pracy merytorycznej GOK będzie możliwa po przeprowadzeniu remontu budynku Ośrodka z adaptacją pomieszczeń do nowych kierunków jego działalności.

3.1.8. Opracowanie strategii rozwoju i finansowania edukacji, kultury, sportu i rekreacji

W sytuacji, z jaką mamy do czynienia obecnie, to znaczy ograniczonych środków na edukację, kulturę, sport i rekreację, szczególnie ważne jest efektywne gospodarowanie tymi środkami. Ponadto należy unikać powielania realizacji tych samych działań przez różne placówki – wręcz przeciwnie – powinny one ze sobą współpracować, wzajemnie uzupełniając swoje funkcje.

Wychodząc naprzeciw tym potrzebom, samorząd Gminy pragnie doprowadzić w jak najkrótszym czasie do opracowania kompleksowego programu rozwoju i finansowania wyżej wspomnianych dziedzin. Program taki inwentaryzowałby obecne zasoby infrastruktury edukacyjnej, kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej na terenie Gminy, oceniłby aktualną aktywność w tych sferach oraz wskazywałby kierunki jej rozwoju na najbliższych kilka lat. Ponadto w programie takim należy uwzględnić zasady i możliwe źródła finansowania tej części usług społecznych wraz ze sposobami pozyskiwania tych funduszy.

Program 3.2. Zdrowie, pomoc społeczna, bezpieczeństwo

Sytuacja dotycząca opieki zdrowotnej w Gminie została oceniona jako dobra, ponieważ dostępność usług jest wystarczająca. Z kolei ograniczone środki na pomoc społeczną powodują, że Gmina nie jest w stanie w pełni pomóc wszystkim potrzebującym. Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku profilaktyki zdrowotnej (w tym stomatologicznej), szczególnie w przypadku dzieci i młodzieży. Jednym z najistotniejszych problemów w Gminie jest brak możliwości dojazdu karetki pogotowia (w ciągu 15 minut). Bolączką są także bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych oraz brak dla nich placówek całodziennego pobytu.

Osobnym problemem, wymagającym rozwiązania, jest stan strażnic i wyposażenia OSP.

Coraz większym problemem staje się także kwestia zapewnienia bezpieczeństwa i porządku, zwłaszcza w okresie letnim, kiedy liczba osób na terenie Gminy znacznie się powiększa.

Rozwiązaniu powyższych problemów ma służyć realizacja niżej opisanych sześciu projektów.

Charakterystyka projektów

3.2.1. Programy profilaktyki zdrowotnej w szkołach

Mimo że ochrona zdrowia jest finansowana przez Narodowy Fundusz Zdrowia i nie jest zadaniem własnym gminy, w zakresie zainteresowania i zobowiązań gminy pozostają jednak działania, zaliczane do obszaru zdrowia publicznego. Dotyczą one przede wszystkim programów profilaktyczno-interwencyjnych

Podobnie jak w większości gmin w kraju, także w gminie Przemęt z powodu braku funduszy nie ma specjalistów, którzy zajmowałiby się opieką i profilaktyką zdrowotną w szkołach. W pierwszej kolejności chodzi tutaj o profilaktykę stomatologiczną. Przykłady innych gmin wskazują na to, że możliwym sposobem zaradzenia temu problemowi może być nawiązanie kontaktów z firmami farmaceutycznymi, które, w ramach swojej promocji, mogą finansować akcje fluorowania, czy lakowania zębów.

W dalszej kolejności, w przypadku dysponowania środkami, planowane jest kontraktowanie pedagogów i logopedów, których pomoc jest coraz bardziej potrzebna w celu wsparcia rodziców w procesie wychowania dzieci.

Kolejną grupą działań powinny programy edukacji prozdrowotnej, upowszechniającej zdrowy styl życia - aktywność fizyczną, prawidłowe odżywianie i nie uleganie nałogom. Akcje takie powinny być realizowane równocześnie przez szkoły, organizacje zajmujące się opieką społeczną, Policję, służbę zdrowia i inne podmioty.

3.2.2. Organizacja podstacji pogotowia ratunkowego

Z punktu widzenia potrzeb mieszkańców Gminy niezbędne jest funkcjonowanie na terenie Gminy podstacji pogotowia ratunkowego, bowiem tylko wtedy istnieje możliwość dotarcia karetki w ciągu 15 minut. Niestety, aby tak się stało, samorząd musiałby zorganizować miesięcznie kwotę 15 tys. zł. Źródłem środków ma być w tym przypadku budżet Gminy, NFZ oraz ZOZ Wolsztyn. Obecnie w Przemęcie nie ma pogotowia ratunkowego.

3.2.3. Dostosowanie budynków publicznych do potrzeb osób niepełnosprawnych

Jednym z projektów, mających na celu umożliwienie uczestniczenia przez osoby niepełnosprawne w życiu Gminy i korzystanie przez nie z usług społecznych, jest projekt budowy odpowiednich podjazdów do budynków publicznych, takich jak Urząd Gminy, ośrodki zdrowia i szkoły.

Koszt projektu, rozpisanego na lata 2003-2006, jest szacowany na 200 tys. zł. Środki na ten cel można pozyskać z Państwowego Funduszy Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

3.2.4. Wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych

Celem tego projektu jest zmniejszenie i przeciwdziałanie izolacji społecznej osób starszych i niepełnosprawnych poprzez podejmowanie programów integracyjnych i wzmacnianie programów rehabilitacyjnych.

Jedną z form pomocy ma być utworzenie i działalność grupy wsparcia. W celu integracji tej części społeczeństwa gminy planowane jest organizowanie spotkań okolicznościowych i imprez kulturalnych.

Jednym z najważniejszych przedsięwzięć będzie utworzenie pod koniec dekady Domu Dziennego Pobytu jako miejsca spotkań i zajęć dla osób, objętych pomocą.

W długiej perspektywie czasowej powyższe działania powinny przyczynić się do zwiększenia aktywności, zachowania sprawności psychicznej i intelektualnej osób starszych i osób niesprawnych fizycznie i tym samym podniesienia jakości ich życia.

3.2.5. Projekt „Bezpieczna Gmina”

Z prowadzonych badań społecznych wynika, że społeczeństwo polskie czuje się coraz bardziej zagrożone o bezpieczeństwo własne i swojego mienia. Znajduje to odzwierciedlenie w statystykach – z roku na rok rośnie przestępczość (szczególnie kradzieże) i liczba wypadków na

drogach. Zjawisko to jest konsekwencją wielu czynników, wśród których należy podkreślić wzrost ubóstwa (wynikający z dużej mierze z coraz wyższego bezrobocia), coraz mniejsze środki na utrzymanie służb porządku i bezpieczeństwa, coraz więcej pojazdów na drogach i ograniczone środki na budowę i utrzymanie dróg.

Niniejszy program ma na celu poprawę bezpieczeństwa i porządku na terenie Gminy poprzez wsparcie i koordynację działań Policji z działaniami samorządu gminnego oraz instytucji gminnych.

Najważniejsze przewidziane w programie działania to:

- prowadzenie wspólnych, samorządowo-policyjnych działań prewencyjnych (kontroli)
- działania prewencyjne na drogach (kontrole)
- przedsięwzięcia w zakresie poprawy bezpieczeństwa dzieci i młodzieży (programy edukacyjne).

Szczególnie wzmożone działania powinny być prowadzone w sezonie letnim, kiedy na teren Gminy przybywa wielu turystów. Wzrasta wtedy zagrożenie przede wszystkim na drogach oraz zagrożenie rozbojami i włamaniami.

3.2.6. Wymiana na nowy sprzętu pożarowego i ratownictwa drogowego OSP na terenie gminy i modernizacja strażnic

Przeprowadzone rozeznanie wykazało, że znaczna część wyposażenia OSP jest już przestarzała i nie spełnia obecnie obowiązujących wymogów. Potrzeba wymiany sprzętu dotyczy przede wszystkim odnowy sprzętu silnikowego. Nas przykład ostatnia motopompa została przekazana do OSP w połowie lat 80-tych. Są motopompy pamiętające lata 50-te ubiegłego wieku.

Oprócz nowego samochodu gaśniczego, który znajduje się w Przemęcie, pozostałe samochody, znajdujące się w kluczowych jednostkach, to wozy kilkunasto- bądź też kilkudziesięcioletnie:

W tym przypadku wskazanym byłoby rozpoczęcie wymiany samochodów począwszy od OSP Mochy, która weszła do KSRG.

Jeżeli chodzi o sprzęt ratownictwa drogowego, to celowym byłoby wyposażyć w nowy sprzęt OSP Przemęt. Co rok następuje zwiększenie natężenia ruchu na drogach, szczególnie w okresie letnim, z tym wiąże się większe zagrożenie wypadkami drogowymi. Posiadając na miejscu nowoczesny sprzęt ratownictwa drogowego OSP byłoby sprawniejsze, wcześniej przyniosłyby pomoc.

Modernizacja strażnic powinna dotyczyć w pierwszej kolejności instalacji w strażnicach typu „S” centralnego ogrzewania (szczególnie OSP Mochy). W tej chwili w jednostkach, które posiadają beczki, a nie mają ogrzewania, woda w okresie zimowym jest z samochodów spuszczana. Jednostki, które najczęściej wyjeżdżają do akcji trzeba wyposażać w ciepłą wodę.

4. ZARZĄDZANIE URZĘDEM GMINY

Jednym z celów opracowywania dokumentu strategii gminy jest nakreślenie kluczowych celów jej rozwoju, których realizacja pozwoli w przyszłości na skuteczniejszą realizację misji gminy.

W 1998 roku opracowano *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Przemęt*, wyznaczające sposób wykorzystania gruntów zgodnie z warunkami naturalnymi, rozwijającą się siecią osadniczą oraz strukturą własności i potrzebami społecznymi.

W ślad za dokumentem Studium rozpoczęto prace nad kompleksową strategią rozwoju Gminy, która już po dwóch latach została zaktualizowana.

Fakty te świadczą o istniejącej w Gminie świadomości konieczności wdrażania nowoczesnych narzędzi planowania i zarządzania rozwojem. Następnym etapem będzie stworzenie wieloletnich planów: inwestycyjnego i finansowego.

W trakcie prac nad dokumentem strategii władze Gminy sygnalizowały rodzącą się konieczność dalszych prac nad sposobem funkcjonowania codziennej pracy Urzędu. Na terenie całego kraju Urzędy Gmin stopniowo zaczynają wdrażać rozwiązania, służące usprawnieniu i poprawieniu jakości obsługi mieszkańców.

Istnieje wiele gotowych narzędzi, które można wdrożyć praktycznie w każdej jednostce organizacyjnej. Można w tym zestawie wymienić takie instrumenty, jak TQM – Total Quality Management, który integruje takie normy jakości jak ISO serii 9000 (zarządzanie jakością) i 14000 (zarządzanie środowiskiem) oraz odrębną kategorię, którą stanowią informatyczne systemy obiegu dokumentów i kontroli pracy urzędu, zintegrowane z Biurami Obsługi. Oczywiście stopień ich zaawansowania jest również związany z ich ceną na rynku.

W przypadku gminy wielkości Przemętu należy zastanowić się nad możliwością zrealizowania najbardziej podstawowych kroków w kierunku polepszenia obsługi, nie związanych z wielkimi wydatkami. Rozwiązaniem takim jest przygotowany odpowiednio Punkt Obsługi Interesanta (miejsce, gdzie załatwia się zdecydowaną większość spraw związanych z bezpośrednią obsługą mieszkańców). Tego typu rozwiązanie staje się coraz bardziej popularne wśród samorządów na terenie kraju. Co więcej, niektóre rozwiązania ustawowe będą wymagały wprowadzania takiego modelu pracy urzędu, przede wszystkim ze względu na ochronę danych osobowych i informacji niejawnych oraz na ograniczenie kontaktu interesantów z osobami wydającymi decyzje administracyjne.

Przed urzędami na terenie całego kraju stoją w przyszłości kolejne wydatki na informatyzację. Niewątpliwie dalszą komputeryzację wymusi ustawa o podpisie elektronicznym, która wprowadzi możliwość komunikowania się z Urzędem przez pocztę elektroniczną i, co więcej, umożliwi otrzymywanie decyzji tą drogą.

Działania zmierzające do wprowadzenia takich narzędzi wymagają jednak nakładów finansowych. Tymczasem wydatki na administrację mają swoje określone limity. Prawie każdy Urząd pracuje z ograniczoną liczbą etatów. Należy przy tym pamiętać, że kolejne reformy

administracji w kraju przekazują kolejne kompetencje do wykonania na poziomie samorządu gminnego. Te wszystkie czynniki obiektywnie wskazują na konieczność zwiększenia wydatków na administrację w najbliższych latach przede wszystkim w celu realizacji jej usług na poziomie zadowalającym mieszkańców gminy.

Wszystkie te problemy będą rzutowały na możliwość sprawnego działania i wdrażania projektów, zapisanych w tej strategii. Konieczność podwyższenia sprawności i zdolności do wypełniania zadań jest jednym z kluczowych elementów sprawnego zarządzania zasobami, niezbędnego w realizacji określonych celów.

5. WDRAŻANIE STRATEGII ROZWOJU GMINY

Wspólny wysiłek wielu osób, które przyczyniły się najpierw do opracowania szczegółowej diagnozy stanu Gminy, a następnie strategii jej rozwoju, pójdzie na marne, jeżeli zaproponowane w niniejszym dokumencie projekty nie będą realizowane. Niestety, nierzadko zdarza się, że strategia po uchwaleniu przez Radę Gminy staje się martwym dokumentem, do którego nigdy więcej już się nie sięga.

Strategia powinna być dokumentem żywym – powinna być po prostu podstawowym planem działania, wyznaczającym kluczowe kierunki przedsięwzięć samorządu lokalnego i wskazującym sposoby ich osiągnięcia. Właśnie po to w pracach nad opracowywaniem strategii wiele czasu poświęcono na rozpisanie każdego projektu strategicznego na zadania, czas wykonania, koszty, źródła finansowania i wykonawców.

Aby zaakceptowane przez Radę Gminy projekty były realizowane, potrzebny jest organ, który będzie odpowiedzialny za rozdzielanie zadań, śledzenie postępów w ich wdrażaniu, okresową ocenę, nanoszenie korekt i uzupełnień oraz wprowadzanie do dokumentu nowych propozycji. Najczęściej takim organem jest Wójt Gminy, a przy najważniejszych decyzjach – oczywiście Rada Gminy. Niekiedy do cyklicznej oceny realizacji zadań powołuje się specjalną komisję, w skład której wchodzi także przedstawiciele społeczności gminnej, nie związani bezpośrednio z pracą Urzędu, ani Rady.

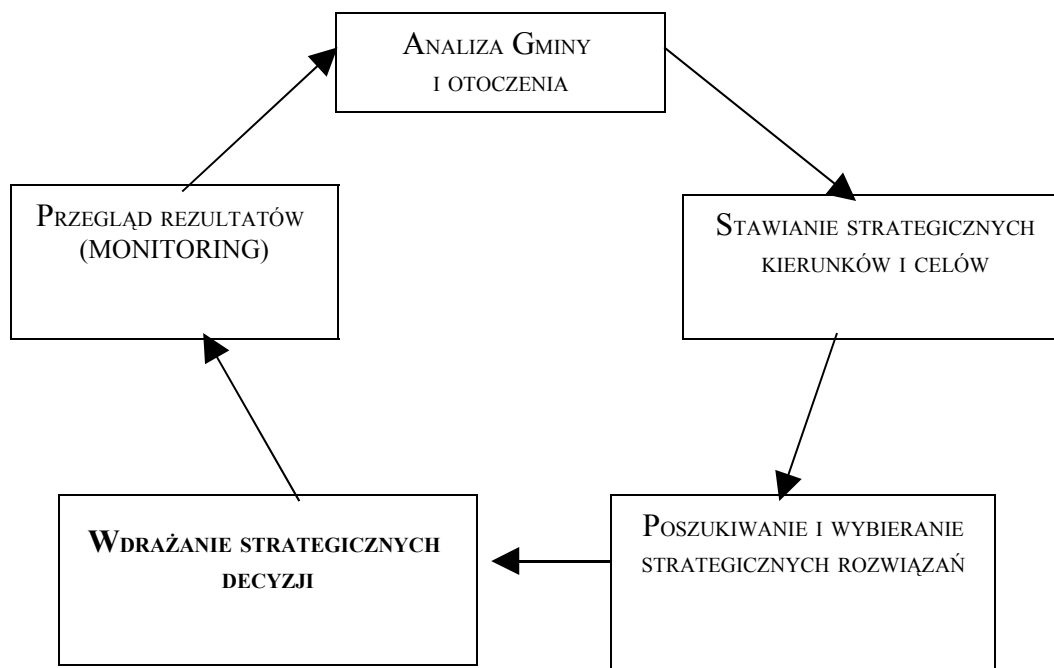
Zapisane w strategii zadania nie powinny być zatwierdzone raz na zawsze – raz w roku powinny być one przeglądane i ewentualnie korygowane bądź uzupełniane stosownie do zmieniających się uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych. Równocześnie do dokumentu strategii powinny być wprowadzane nowe projekty, wynikające z pojawiających się możliwości (na przykład pozyskanie dodatkowych środków), bądź zgłaszanych potrzeb.

Sam proces wdrażania strategii jest w swojej istocie oparty o zasady zarządzania projektem - system stworzony przez praktyków i teoretyków zarządzania w Stanach Zjednoczonych, który później został przeniesiony na grunt samorządów w innych krajach, w tym w Polsce. Poniżej zostały zaprezentowane podstawowe pojęcia, związane z tą metodą - technikami wdrażania i monitorowania procesów strategicznych.

5.1. Monitorowanie strategii

Monitorowanie jest procesem, który ma na celu analizowanie stanu zawansowania projektu i jego zgodności z postawionymi celami. Istotą monitorowania jest wyciąganie wniosków z tego, co zostało i nie zostało zrobione. Jest nią także **modyfikowanie dalszych poczynań** w taki sposób, aby osiągnąć zakładany cel w przyszłości. Istotnym elementem monitorowania jest wypracowanie technik zbierania informacji oraz opracowanie odpowiednich wskaźników, które będą odzwierciedlały efektywność prowadzonych działań.

Proces zarządzania strategicznego i miejsce w nim monitoringu

Źródło: W. Gaczek, J. Nowak: *Mechanizm strategicznego rozwoju miasta jako mechanizm usprawniający zarządzanie*, [w:] Domański R. (red.): *Podstawy gospodarczej polityki miasta – studium Poznania*, Biuletyn KPZK PAN, z. 181, Warszawa 1998, s. 456 (za: *Business Strategy in Local Government*, CIPFA, Londyn 1995).

Zasady monitorowania

Ustalono, że monitorowanie, aby stać się skutecznym narzędziem w procesie wdrażania strategii, powinno charakteryzować się następującymi zasadami:

- Wiarygodność** Informacja musi być bardzo wiarygodna i musi opierać się na niepodważalnych danych. Niedokładne dane na temat wykonania mogą spowodować podjęcie niewłaściwych działań korygujących.
- Aktualność** Informacje muszą być zbierane, przekazywane i oceniane w sposób ciągły, który umożliwia podjęcie na czas działań korygujących oraz stosownych korekt w momencie aktualizacji strategii.
- Obiektywność** Monitorowanie, prowadzone w oparciu o analizę wskaźników porównawczych (gromadzonych np. w ramach systemu SAS oraz oprogramowaniu MAS), daje możliwość prowadzenia obiektywnej oceny nie zakłóconej subiektywnością, wynikającą z przywiązania do własnych pomysłów.
- Skupienie się na strategicznych punktach** - Monitorowanie będzie się koncentrować na dziedzinach, w których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia

największych odchyień, mogących wywoływać zahamowania w realizacji projektu lub jego zatrzymanie.

Realizm Monitorowanie musi być zgodne z realiami projektu. Wdrażający strategię powinien dostrzegać przede wszystkim te elementy procesu, które świadczą o wydajności i jakości dostarczanych produktów.

Koordynacja informacji - Monitorowanie musi być skoordynowane z tokiem pracy tak, aby nie wpływało na jej zahamowanie, ani też nie przeszkadzało w realizacji podejmowanych działań. Monitorowanie każdego z etapów projektu powinno wpływać na powodzenie całego projektu. Oceny, których dokonuje się w trakcie jego realizacji powinny być znane członkom zespołu sterującego, a w przypadku ujawnienia uchybień należy podjąć działania, których celem będzie naprawienie błędów oraz zapobieżenie powstaniu podobnych sytuacji w przyszłości. Informacje płynące z prowadzonego monitoringu powinny docierać do wszystkich członków zespołu tak, aby umożliwić im właściwe podejmowanie decyzji, dotyczących realizacji projektu.

Elastyczność monitorowania - Mechanizm i sam proces monitorowania musi być na tyle elastyczny, aby mógł szybko reagować na zachodzące zmiany. Również w przypadku dokonywania zmian i korekt projektu należy dbać o to, aby modyfikować system oceny w sposób dostosowany do zmieniających się oczekiwań w późniejszych etapach projektu.

Normatywność i operacyjność monitorowania - Skuteczny system monitorowania w przypadku wykrycia uchybień i odchyień od przyjętych norm powinien wskazywać, jakie należy podjąć działania korygujące. W sposobie raportowania powinno być zastrzeżone, jakie działania należy podjąć w przypadku, kiedy zakładane w projekcie rezultaty nie zostają osiągnięte bądź ich jakość budzi wątpliwość. W każdym projekcie należy wskazać, jakie działanie może podjąć odbiorca projektu, aby wyrównać dysproporcje i doprowadzić do realizacji założonego celu.

W procesie monitorowania strategii przewidziano następujące fazy:

Kontrolę wstępną – Rozpoczęcie każdego programu i wchodzących w jego skład projektów poprzedzone będzie ustaleniem wszelkich parametrów ilościowych i jakościowych – wskaźników określających wyniki realizowanych zadań. Przyjęte raz parametry powinny być stosowane przez cały czas realizacji programów i projektów.

Monitoring sterujący – Zadaniem tego rodzaju monitorowania będzie wykrycie wszelkich odchyień, jakie mają miejsce w trakcie realizacji projektu. Dla skutecznej realizacji monitoringu sterującego powinien zostać wyłoniony zespół, składający się z radnych oraz przedstawicieli administracji samorządowej. Celem działania zespołu będzie ocena dotychczasowych rezultatów wdrażania strategii oraz rekomendowanie zarządowi niezbędnych działań modyfikujących

Zakończenie projektu - kontrola końcowa - ocena efektów - Ocena końcowa będzie dokonana w celu określenia, na ile zakładane w strategii cele zostały

osiągnięte oraz ustalenia przyczyny wszelkich odchyłeń w realizacji strategii. Ocena posłuży za podstawę sprawdzenia, czy planowane efekty są zgodne z założonymi normami. W trakcie oceny zostanie również dokonana analiza podejmowanych działań korygujących. Wyciągnięte wnioski zostaną wykorzystane w trakcie realizacji kolejnych, podobnych projektów w przyszłości. Są one również kluczowe dla prawidłowego planowania kolejnych edycji strategii rozwoju gminy.

Narzędzia służące zbieraniu informacji, zaproponowane w czasie opracowania strategii rozwoju gminy

Do oceny realizacji projektu zostały zaprojektowane w pełni modyfikowalne narzędzia komputerowe, służące do gromadzenia informacji na temat osiągniętych efektów realizowanych programów i projektów. Zapewnienie informacji zwrotnej jest jednym z kluczowych instrumentów, zapewniających efektywne wdrażanie strategii. Również jej systematyczne zbieranie w istniejących bazach danych jest elementem ułatwiającym późniejsze prace zespołu monitorującego.

Miary wykonania projektów – W celu rzetelnego monitorowania wdrażania strategii potrzebne są dane ilościowe o charakterze statystycznym, które po przetworzeniu powinny zostać ujęte w serie wskaźników. Dzięki tym wskaźnikom zostanie określony poziom wyjściowy oraz stopień osiągnięcia zakładanych celów. Dla każdego z projektów zaproponowano odpowiednie miary wykonania. Pozwolą one w przyszłości ocenić stopień zaawansowania projektu i sukces w jego realizacji. Pomiar osiągniętych wyników pozwala odróżnić powodzenie od porażki. Wyniki, zapisane w postaci wskaźników, czy bezwzględnych informacji statystycznych, mają także ważne znaczenie w procesie uzyskiwania poparcia społecznego dla prowadzonych zmian, czy świadczenia usług. Dają one czytelny i jednoznaczny obraz sytuacji. Należy jednak pamiętać, że muszą być one interpretowane łącznie. Pojedynczy wskaźnik, czy liczba mogą dawać mylne, zbyt optymistyczne lub zbyt pesymistyczne wrażenie o stopniu zaawansowania wdrażania strategii. Analiza wartości poszczególnych wskaźników pozwala ocenić, na ile podejmowane działania są zgodne z zakładanymi celami. Zaproponowane miary umożliwiają bezstronną ocenę osiągniętych efektów.

Porównywanie wskaźników – Jednym z podstawowych narzędzi służących do oceny efektów realizowanej strategii jest również porównanie osiągniętych wyników pomiędzy gminami. Porównywanie efektów odzwierciedlanych w różnego rodzaju wskaźnikach może prowadzić do zidentyfikowania najlepszych wzorów, których wspólnym mianownikiem jest wydajność.

System monitorowania i aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Przemęt

Kluczowe znaczenie w monitorowaniu i stymulowaniu realizacji Strategii Rozwoju Gminy Przemęt będzie posiadał Wójt Gminy Przemęt oraz Rada Gminy. Instytucja Zarządzająca współpracuje z Wójtem, Zastępcą Wójta, Sekretarzem i Skarbnikiem, których główną rolą będzie monitorowanie przebiegu realizacji zadań zawartych w Strategii oraz ewentualne

interweniowanie w przypadku stwierdzenia spóźnień lub nieuzasadnionej rezygnacji z realizacji zadania.

Dokument Strategii będzie corocznie aktualizowany przez pracowników Urzędu Gminy z udziałem partnerów społeczno-gospodarczych (pracujących w ramach specjalnie powołanego zespołu ds. aktualizacji) i zatwierdzany najpierw przez Wójta, a następnie przez Radę Gminy, aby zawsze obejmował kilkuletnią perspektywę planowania strategicznego w Gminie

Sposoby oceny Strategii Rozwoju Gminy Przemęt

Skuteczność Strategii Rozwoju Gminy Przemęt będzie poddawana bieżącej ocenie. Sprawowana ona będzie przez Wójta Gminy Przemęt oraz Radę Gminy przy pomocy wskaźników postępu realizacji (o których była mowa wyżej) i oceny skuteczności wdrażanych projektów określonych w poszczególnych programach operacyjnych i w wytycznych opracowanych przez Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej.

5.2. Zagrożenia związane z oceną wdrażania strategii

Zaproponowane w strategii projekty zostały określone w czasie i zakresie merytorycznym, zgodnie z dostępnymi aktualnie danymi. Żadne informacje na temat kosztów danego projektu nie są jednak tutaj dokładne - są to koszty przybliżone, pokazujące tylko przewidywany koszt projektu w stosunku do możliwości finansowych samorządu. Strategia w swoim zarysie pokazuje w ten sposób wagę finansową poszczególnych projektów w stosunku do innych, również ważnych dla społeczności lokalnej. Dlatego należy pamiętać, iż koszty realizacji projektu, zapisane w dokumencie strategii, nie mogą być podstawą do oceny jakości zarządzania zasobami finansowymi gminy w jakimkolwiek ujęciu. Całość kosztów związanych z realizacją strategii jest niemożliwa do określenia. Składają się na nią także budżety innych jednostek, fundusze zewnętrzne i praca osób zaangażowanych w rozwój gminy.

Następnym ważnym elementem jest zakres rzeczowy projektów. Na etapie planowania strategii nie da się przewidzieć zarówno wszystkich okoliczności sprzyjających realizacji danego zamierzenia, jak i przeszkód (zarówno finansowych, organizacyjnych, jak i formalnych), które utrudnią lub uniemożliwią prawidłowe jego wdrożenie. Dlatego właśnie wszystkie projekty należy traktować jako otwarte pomysły, które powinny być modyfikowane i zmieniane w oparciu o zmieniające się okoliczności i nowe propozycje, zrodzone przy kolejnych aktualizacjach tego dokumentu.

5.3. Public Relations Strategii Rozwoju Gminy Przemęt

Zadaniem działań informacyjnych i promocyjnych jest:

- zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o możliwościach ubiegania się o wsparcie ze środków funduszy strukturalnych na realizację projektów służących rozwojowi regionalnemu dla wszystkich grup docelowych z terenu Gminy Przemęt,
- zapewnienie czytelnej informacji o kryteriach oceny i wyboru projektów oraz obowiązujących w tym zakresie procedurach,

- zapewnienie bieżącej informowania opinii publicznej o zakresie i wymiarze pomocy wspólnotowej dla poszczególnych projektów i rezultatach działań na poziomie Gminy,
- inicjowanie dodatkowych działań promocyjnych o zasięgu lokalnym,
- zapewnienie współpracy z instytucjami zaangażowanymi w monitorowanie i realizowanie strategii Rozwoju gminy Przemęt w zakresie działań informacyjnych i promocyjnych poprzez wymianę informacji i wspólne przedsięwzięcia,
- wykorzystanie nowoczesnych źródeł przekazu i nowoczesnych technologii, m.in. takich jak: internet, poczta elektroniczna, elektroniczna archiwizacja dokumentów, w celu usprawnienia komunikacji pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w realizacji Wieloletniego Planu Inwestycyjnego.

Wszelkie działania podejmowane w ramach Strategii Rozwoju Gminy Przemęt będą uwzględniały specyficzne potrzeby grup docelowych w kwestii informacji oraz użytych instrumentów w celu osiągnięcia maksymalnej skuteczności. Grupami docelowymi Strategii są:

- społeczeństwo – to bezpośredni beneficjent – kształtowanie i informowanie opinii publicznej poprzez przekazywanie powszechnej wiedzy o działaniach Unii Europejskiej, o wdrażaniu i wykorzystaniu środków wspólnotowych, o korzyściach płynących z członkostwa, o budowaniu pozytywnego wizerunku podmiotów zaangażowanych w proces wdrażania pomocy, co przyczyni się do poparcia dla inwestycji,
- beneficjenci to osoby, instytucje lub grupy społeczne bezpośrednio korzystające z wdrażanej pomocy:
 - jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego,
 - podmioty będące jednostkami podległymi samorządowi gminnemu bądź realizujące zadania jednostki samorządu terytorialnego,
 - podmioty gospodarcze,
 - organizacje zrzeszające przedsiębiorców,
 - organizacje pozarządowe,
 - inne organizacje społeczne,
 - media.

Szczególnie istotną jest potrzeba kształtowania pozytywnego wizerunku Strategii Rozwoju Gminy Przemęt. Za jego pośrednictwem należy kształtować świadomość w zakresie istnienia oraz możliwości pozyskania środków dla jednostek samorządu terytorialnego, a od tego uzależnione jest wykorzystanie pomocy w ramach funduszy strukturalnych płynących z Unii Europejskiej.

Aby osiągnąć cele związane z informacją i promocją Strategii Rozwoju Gminy Przemęt, będą stosowane m.in. następujące środki i instrumenty:

- konferencje, seminaria, wykłady, warsztaty, prezentacje – propagujące informacje o możliwościach wykorzystania środków unijnych, o rezultatach wsparcia UE oraz upowszechniające wiedzę na ten temat,
- wizytacje projektów, ekspozycje projektów – mogą stanowić skuteczne metody prezentacji osiągnięć w zakresie inicjatyw z wykorzystaniem środków unijnych,

-
- informowanie o projektach i ich promocja przez beneficjentów – dbanie o przekazywanie odpowiedniej wiedzy beneficjentom z terenu Gminy Przemęt – odpowiedzialnych za spełnienie wymogów w tym zakresie,
 - serwisy internetowe – to szybkie i ogólnodostępne źródło informacji na temat możliwości pozyskania pomocy unijnej, zaś dla opinii publicznej będzie to kompleksowe źródło informacji o osiągnięciach Strategii Rozwoju Gminy Przemęt i wsparciu ze środków Unii Europejskiej dla Gminy Przemęt,
 - publikacje, broszury informacyjne, plakaty, reklamy, materiały audio – wizualne, ulotki – pozwalają w łatwy, przystępny i atrakcyjny sposób przekazywać wiedzę o Unii Europejskiej i dostępnej pomocy, a także o roli przemęckich instytucji w zarządzaniu tą pomocą,
 - współpraca z mediami – publikacje prasowe, artykuły, relacje, wiadomości w lokalnej i regionalnej telewizji oraz rozgłoszeniach radiowych, audycje, reklamy czy ogłoszenia to kluczowe źródła przekazu wszelkich informacji o realizacji Strategii Rozwoju Gminy Przemęt, w szczególności w odniesieniu do opinii publicznej.

ZAŁĄCZNIK
TABELE PROJEKTÓW STRATEGICZNYCH